

EL MIRALL

núm. 82

500 ptes

Dossier

La Nit de la Cultura

Entrevista

Joan Veny: "La diversitat és l'estat natural de la llengua"

Art

Aligi Sassu, un mite en mirada de nin

Comunicació

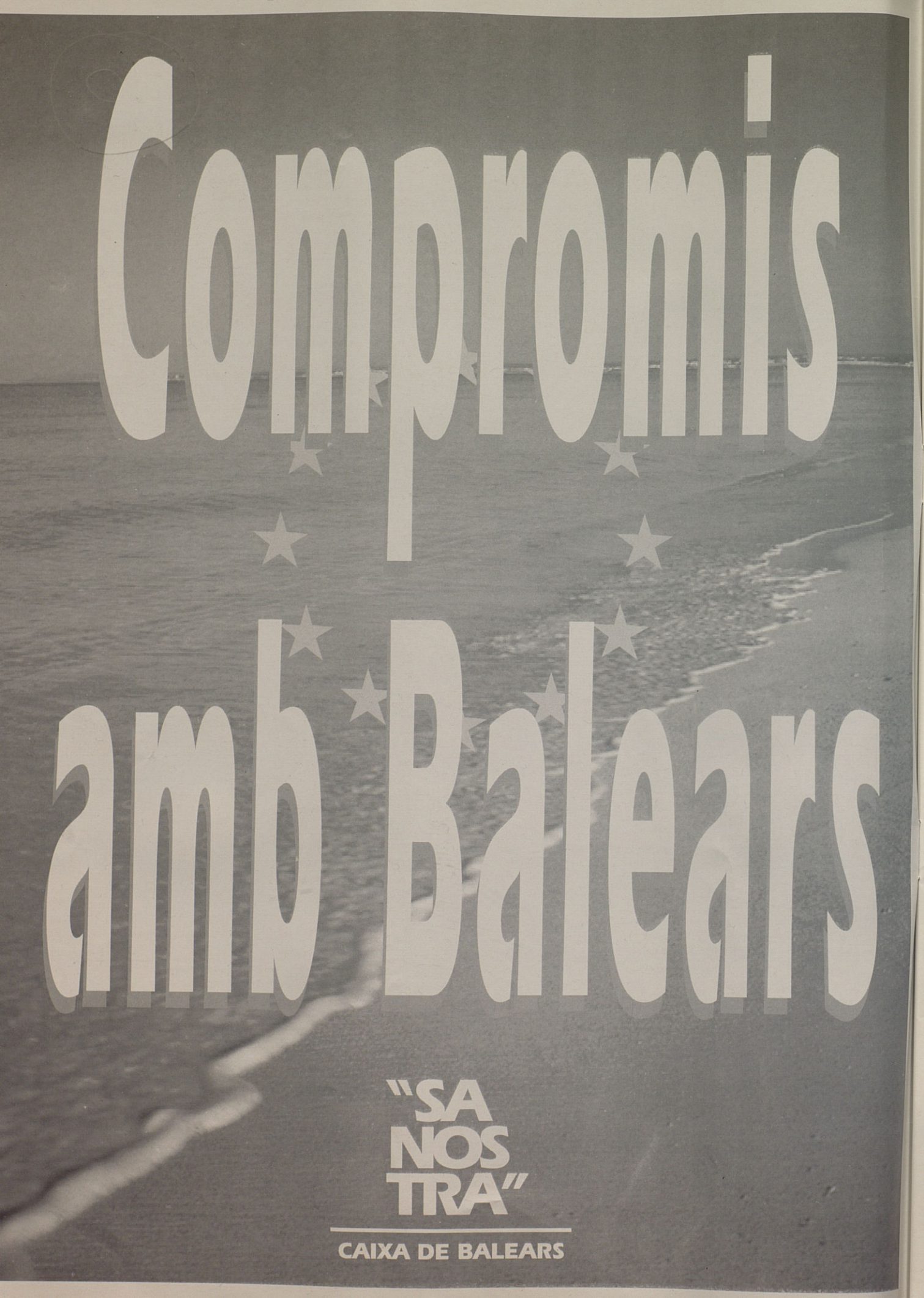
L'OCB s'estrena a Internet amb el cant de *La Balanguera*

Tendències

Llibres, per Biel Mesquida

Música, per Alex Volney

Compromís amb Balears

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

LA NIT DE LA CULTURA

El dossier fa un recorregut pel que va ser la Nit de la Cultura. Hi podeu trobar una crònica social, el perfil dels premiats, unes pàgines centrals plenes de fotos i anècdotes, la salutació de Rigoberta Menchú i un reportatge sobre la Declaració Universal dels Drets Lingüístics. També podeu gaudir d'un reportatge sobre la II Trobada d'Entitats Cíviques celebrada a Palma.

4 Editorial

Opinió 19
Asimetries,
Per Francesc Bujosa

Semblança 24

Cosme Aguiló ens presenta la seva particular visió sobre el lingüista, recentment desaparegut, Joan Coromines, un home sempre al servei de la llengua catalana

Reportatge 20
Mallorca
commemorà el 31
de desembre

Entrevista 25

LAPASSIÓ PER LA DIVERSITAT

Mateu Morro fa una entrevista en profunditat al dialectòleg, Joan Veny, un campaner a la Universitat de Barcelona.

I-IV Notícies de l'Obra

Universitat de les
Illes Balears

Servei de Biblioteca i
Documentació
Edifici Guillem Cifre
de Colonya

Els itineraris de les Rondalles 38

En aquest número continuem amb la tercera entrega dels recorreguts que ha dissenyat Caterina Valriu.

Tendències

Llibres
Biel Mesquida44
Música
Àlex Volney46

Art 31

ALIGI SASSU

La periodista Cristina Ros comença en aquest número una sèrie d'entrevistes i reportatges sobre les persones més destacades dins el món de l'art. El protagonista és ara el *mestre* Aligi Sassu.

Edita:

OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:

Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta, 1 -
07001 Palma

President: Ferran Gomila

Editor: Antoni Mir

Producció, Administració i Publicitat:

C/ de la Impremta, 1 Pral. 2ª
07001 Palma (Mallorca)
Tel. (971) 725937

Telefax: (971) 719385

Apartat de Correus 179

07080 Palma (Mallorca)

Delegació a Barcelona:

C/ de la Montcada, 20
(Palau Dalmaes)
08003 Barcelona

Delegació a València:

C/ de Moratín, 15
46001 València

Adreça de l'OCB a Internet
[http:// www.partal.com/och](http://www.partal.com/och)

Director:

Gaspar Valero i Martí

Redactora en cap:

Joana Mas i Sastre

Secretari de redacció:

Tomeu Martí i Florit

Consell de redacció / col·laboradors

Francesc Bujosa

Catalina Valriu

Antoni Ginard

David Ginard

Antoni Marimon

Biel Mesquida

Mateu Morro

Publicitat: Santi Adrover

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels autors.

Coberta: xilografia d'Aligi Sassu

Fotos: Pep Pastor

Disseny : Carles Oubiña

Maquetació : Tomeu Martí

Fotocomposició:

Documenta Balear SA

Impressió:

Xisco Arts Gràfiques

C/ del Baix Riera, 1-A, Palma.

Tel.475754

Dipòsit Legal:P.M.10-1987

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5102891078

March, Mascaró, Pla i Villalonga

L'entrada dins el 1997 ens duu a una extraordinària època de celebracions centenàries. Fa 600 anys naixia a Gandia un dels nostres poetes medievals més complet, més fondo i més actual: Ausiàs March. En un català sense provençalismes i amb una pregonesa de pensament i de sentiment, March basteix un corpus poètic que conjuga la força intel·lectual amb l'anàlisi del seu món personal aconseguint fugir dels llocs comuns i models del seu temps i obrint nous territoris poètics mai no vists que el converteixen en un dels nostres més valuosos clàssics. Fa cent anys va néixer a Santa Margalida un dels s a v i s

mallorquins que ha obert camins planetaris en el coneixement del sànskrit i

Aquests autors rebran a El Mirall el tractament que cal donar als grans mestres

...

la cultura i la mística orientals: Joan Mascaró i Fornés. Mascaró va ser professor del Parameshvara College de Ceilan i de la Universitat de Cambridge i traduí del sànskrit al català el Bhagavad-Gita, una de les obres mestres de l'Índia, i fou el pioner de la feina d'un diccionari sànskrit-català que ja és en marxa. Fa cent anys va néixer a Palafrugell un dels escriptors contemporanis que ha desencarcat la llengua catalana dels mitjans de comunicació i l'ha convertida en una eina moderna, expressiva i funcional: Josep Pla. Pla ha omplert milers de planes per contar-nos amb una extraordinària passió comunicativa la seva crònica personal del segle XX amb un català lleuger i planer que ha eixamplat els límits convencionals i rancis de la prosa inventant un festival d'aventures de l'escriptura. Fa cent anys va néixer a Palma

un dels escriptors que, amb una obra àmplia i complexa, va crear una narrativa tan local com universal: Llorenç Villalonga. Villalonga ha inventat un món novel·lístic propi que emblematisa la vida i els llençaments d'una Mallorca contemporània que esdevé mite irradiador

de cultura amb la força i la pregonesa d'una lletra esdevinguda clàssica. Aquests autors rebran a les nostres pàgines el tractament que cal donar als grans mestres que han estat fites essencials del nostre paisatge cultural en aquest any dels seus centenaris.

El consorci del plagi

Notícies aparegudes als mitjans informatius i comentaris de diversos analistes venien a dir que des de determinades instàncies del Govern balear s'hauria fixat una estratègia de prescindir radicalment de tota cooperació amb l'Obra Cultural Balear. Afeblir l'entitat i, de rebot, fer minvar les mobilitzacions massives per la llengua dels darrers anys, seria, amb altres mesures, deien, la finalitat real d'un Consorci que, a l'estil de Catalunya, agrupàs serveis lingüístics i recursos econòmics de totes les institucions per dur a terme la política lingüística a les Balears. Cal dir que no hi ha res d'intrínsecament dolent en la creació d'un Consorci, ans al contrari: només pot dur a una millora de la situació actual --caracteritzada per la inacció o, en el millor dels casos, per la dispersió d'esforços i la ineficàcia. Al Consorci se li atribueix la necessitat d'una planificació conjunta, un major pressupost i una implicació superior dels poders públics i de les institucions universitàries, privades i dels agents socials, en els objectius a assolir en temes de llengua. El conseller Flaquer declarà fins i tot que seria "una còpia exacta" del Consorci català. Qualcú, desconfiat d'aquest sobtat interès per copiar qualche cosa de Catalunya, va demanar que, posats a fer-ho, ja podrien plagiar tot allò bo del Principat: les conselleries del Govern balear podrien funcionar sempre en català i donar exemple, en lloc d'incomplir majorment l'anome-

nat Decret 100 aprovat pel mateix Govern. Un govern que, sense aspirar a reproduir la CCRTV (amb dos canals de TV i quatre ràdios, tots de gran audiència i qualitat) almenys promogués un cert model de ràdio i TV pròpia a les nostres illes. Que més enllà de propagar a tort i a dret que cada any, i ja en fa tres, esmerça 400 milions en política lingüística, dugui a terme qualche actuació realment efectiva per promoure l'ús social de l'idioma. Que substituïsquí la política de gestos i promeses per la dels fets. Que tenguí un president que sigui capdavanter en la defensa i en l'ús del català, en lloc de rebre els secessionistes lingüístics. Que si aprova el Decret de Mínims de català a l'escola l'apliqui amb voluntat i amb seny, i hi posi tots els mitjans al seu abast. I que reforci la Direcció General de Cultura (i Política Lingüística) que haurà de coordinar el Consorci. Si el Govern vol realment emprendre passes en defensa de la llengua que són peremptòriament necessàries, voldrà comptar amb les entitats i les persones que des de sempre hi estan fent feina.

Però si el Govern només vol guanyar temps, afeblir la crítica de l'oposició, continuar amb una pràctica de gestos per a la galeria però sense voler frenar primer i capgirar després aquest retrocés dramàtic i accelerat de la llengua catalana a les illes Balears, aleshores, quin sentit tendria demanar la cooperació dels qui sempre han defensat la llengua?

La Nit de la Cultura

La Nit de la Cultura, a mesura que va complint edicions, es consolida com a celebració capaç d'aglutinar cultura, reivindicacions i divertiment. A més a més, al seu voltant es desenvolupen una sèrie d'activitats que fan costat al lliurament dels Premis 31 de Desembre. En aquest dossier podeu trobar la particular visió de Jaume Fuster sobre l'acte del 20 de desembre, un reportatge, elaborat per

Beatriu Valls, sobre la tasca que han realitzat, les persones i entitats guardonades, el missatge d'encoratjament a l'OCB pronunciat per la premi Nobel de la Pau, Rigoberta Menchú, una ampla informació sobre la Declaració Universal dels Drets Lingüístics firmada per Òscar Martorell, i tres pàgines, escrites per Tomeu Martí, dedicades a la II Trobada d'Entitats Cíviques celebrada a Palma.

DOSSIER
...

Les illes oblidades

La Nit de la Cultura, celebrada el passat dia 20 de desembre a la sala del Casino Pal·làdium de Calvià, va servir per recordar a Catalunya que enllà les seves fronteres, hi ha uns ciutadans amb qui comparteix llengua i cultura.

Per desena vegada, L'Obra Cultural Balear organitzà els Premis 31 de Desembre per estimular les actuacions favorables a la llengua i la cultura catalanes, i la consciència nacional del poble balear.

La sala Pal·làdium del Casino es va omplir de gom a gom.

Sovint, des de la Catalunya estricta, submergits en el cofoisme autòndic, oblidem les altres terres de parla catalana (eufemisme a l'ús per no esmentar els demonitzats Països Catalans). Convé, doncs, que, de tant en tant, se'ns recordi que enllà de les fronteres de la comunitat, hi ha uns ciutadans amb qui compartim, si més no, llengua i cultura.

Aquesta és una de les funcions de la Nit de la Cultura que, per desena vegada, organitza l'Obra Cultural Balear per reconèixer i estimular les actuacions favorables a la llengua i la cultura catalanes, i la cons-

ciència nacional del poble de les illes Balears. I aquesta és la funció principal. Perquè, encara, des de la anormalitat lingüística i cultural que vivim, ens calen estímuls i reconeixements.

La X Nit de la Cultura, que es va celebrar el passat dia 20 de desembre a la Sala Pal·làdium del Casino de Mallorca, ha tingut, a més, una cobertura televisiva especial: TV-3 la va retransmetre en directe i fins i tot el Canal 9 del País Valencià hi va dedicar molt

més espai que el que dedica als Premis Octubre de València. La part positiva de la retransmissió -la difusió- va generar algun

Des de la anormalitat lingüística i cultural que vivim, ens calen estímuls i reconeixements

aspecte negatiu de ritme i de qualitat que caldria millorar en properes convocatòries. També

cal destacar que la festa va tenir una presència immediata i canviant a la xarxa d'Internet, a través de Vilaweb. Cultura i noves tecnologies, doncs, per una vegada juntes per servir una aspiració comuna: la defensa de la

llengua i de la identitat de les illes Balears.

La part més emotiva de la Nit de la Cultura d'enguany, sens dubte, va ser el cant massiu, i per primer cop oficial, de l'himne de Mallorca: *La Balanguera*.

Però, des de el meu punt de vista, la X Nit de la Cultura va concloure en una addenda que, amb molt, va ser la part més positiva de la convocatòria: la reunió d'entitats dels Països Catalans que es va celebrar el dia 21 a l'Hotel Bellver. La reunió d'enguany va estar dedicada al debat i a la presentació d'Infollull, una xarxa informàtica d'interrelació entre entitats cíviques i cul-

turals del territori lingüístic.

Recull dades sobre les activitats de relació que neixen a iniciativa de la societat civil dels Països Catalans. Gràcies a l'aportació de l'Obra Cultural Balear (que estrenava la seva ciberpàgina, inserida a Vilaweb), Infollull és una moderna i potent eina de comunicació que permetrà en un futur no gaire llunyà la comunicació instantània, permanent i renovada entre les entitats cíviques de les illes Balears, del Principat de Catalunya, de la Catalunya Nord, del Principat d'Andorra i de l'Alguer, que treballen en el dia a dia de la lluita per la normalització lingüística, pel ple desenvolupament cultural i pel redreçament nacional.

Jaume Fuster

Nombroses autoritats acudiren a la cita. Les principals autoritats il·lenques donaren, amb la seva presència, el seu suport a la Nit de la Cultura, que des de fa 10 anys organitza l'Obra Cultural Balear. El president del Govern, Jaume Matas no hi pogué assistir a l'acte ja que tenia altres compromisos. Malgrat això, el president Matas va ser testimonialment present, a través d'una salutació enregistrada en vídeo.

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

LLIBRES DE TEXT

DISCOS I CASSETTES

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca)
Tel. i Fax: 46 20 16

**VENDA DE PIANOS
VERTICALS I DE COA**

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BÖSENDORFER • C. BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCHE • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi
El millor servei post-venda. Més de 50 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS
LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS
INSTRUMENTS HISTÒRICS
(CLAVICÈMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)
PIANOS ELÈCTRICS • ACCESSORIS • TRANSPORTS

• La parabòlica en el terrat

La retransmissió que la Televisió de Catalunya TV3 va fer de la Nit de la Cultura va arribar a tota la península Ibèrica i, a més, a Europa per via satèl·lit. L'equip tècnic de TV3 va instal·lar una antena parabòlica sota el terrat de la sala Pal·làdium del Casino de Mallorca, des d'on es va enviar el senyal directament al satèl·lit, sense que aquest passàs pels repetidors d'Alfàbia.

• Overbooking cultural

La paraula *overbooking* s'aplica quan hi ha plena al sector del turisme. El que és estrany és que es produeixi *overbooking* en un esdeveniment de caire cultural. Però això va passar a la Nit de la Cultura. Més de 1.200 persones pogueren assistir a l'acte, alhora que entre 150 i 200 quedaren fora per falta de cabuda. Aquestes persones hagueren de quedar-se a ca seva per presenciar la Nit de la Cultura en directe per TV3

• El PP cantà *La Balanguera*

Quan a la sala Pal·làdium tothom entonà l'himne oficial de Mallorca, *La Balanguera*, els representants del PP assistents a la gala també es posaren drets i cantaren el text escrit per Joan Alcover amb música d'Amadeu Vives. El sentit del respecte superà l'abstenció.

• Un menú artístic

Enguany l'OCB va decidir presentar el menú d'una manera artística. La portada del fulletó, on es podien llegir els plats del menú (i el programa de la Nit), era una reproducció d'una bella xilografia, feta expressament per a l'OCB, de l'artista italià resident a Mallorca, Aligi Sassu. Precisament, al decurs de la Nit de la Cultura s'atorgà una

La coral, formada per 200 veus, i el grup de xeremiers en el moment en què el públic entonava *La Balanguera*.

Elsa Anka i Joan Frontera, dos presentadors amb experiència. Conduïren la Nit de la Cultura amb professionalitat, simpatia i bon humor.

Aspecte de l'escala de la Sala Pal·làdium quan la gent es disposa a presenciar la gala de la Nit de la Cultura.

Els representants dels mitjans de comunicació també foren presents a la gala. Els periodistes llegeixen les notícies fresques (eren la una de la nit) del seu col·lega *Diari de Balears*.

Dues persones del món de l'ensenyament. Una lliura el premi, Llorenç Huguet, i l'altra, Josefina Salord, el rep.

La banda de música de Sant Llorenç fou un dels ingredients importants de la gala de la Nit de la Cultura.

La representació d'una coneguda rondalla mallorquina, a càrrec del Teatre de Bunyola fou molt aplaudida pel públic.

Les televisions de Catalunya i València tingueren representació a la Nit de la Cultura amb la presència de Jordi Vilajoana, director general de la Corporació Catalana de Radio i Televisió; i Josep Maria Vilagrassa, cap de departament d'Emissions de la Corporació de Ràdio i Televisió Valenciana.

placa al pintor en renoneixement a la seva contribució artística a la cultura internacional portant el nom de Mallorca arreu del món. La placa fou recollida per l'editor, i gran amic del pintor, Pere Serra. Ja el mes de gener, Antoni Mir, president de l'OCB, va lliurar la placa personalment al "mestre" a la seva casa de Pollença.

• Música de qualitat.

Els organitzadors de la gala varen apostar per aportar música de qualitat a l'espectacle. Per això, oferiren al públic l'actuació d'un bon grapat, prop de 200 veus, de

corals de Mallorca (Universitat de les Illes Balears, Col·legi Sant Agustí, Sor Francinaina de Sencelles i la de Porreres). L'obertura de l'acte fou assumida, en senyorial qualitat, per la banda de música de Sant

Llorenç des Cardassar.

• Organització robòtica

El fet que la pràctica totalitat de la gala fos retransmesa en directe per la televisió requeria una organització robòtica i un compliment a nivell de microsegons dels horaris. L'equip d'organització format per voluntaris de l'OCB i de Joves de Mallorca per la Llengua va complir disciplinadament i creativament i es pot dir que en la gran Nit de la Cultura tot va funcionar com una seda. En acabar es podia veure en la cara dels responsables de l'organització la felicitat per la bona marxa de l'esdeveniment. El seu rostre també evidenciava l'esgotament psicossomàtic provocat per la tensió.

Mil dues-centes persones varen omplir, de gom a gom, la sala Pal·làdium del Casino.

Institucions històriques i persones joves, entre els guardonats de 1996

Deu anys dels Premis 31 de Desembre

Els Premis 31 de Desembre de l'edició de 1996, lliurats per l'Obra Cultural Balear, s'han atorgat tant a institucions històriques, les quals han desenvolupat una important tasca en els àmbits de la cultura i l'ensenyament, com a persones joves destacades pels seus treballs en el món de la investigació i la literatura. També es va reconèixer el paper que ha desenvolupat un mitjà de comunicació, *Diari de Balears*, en l'impuls del fet lingüístic.

El premi Francesc de Borja Moll es va atorgar al Grup Blanquerna, el qual va néixer l'any 1985 tot coincidint amb la convocatòria del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Durant aquests dos anys, i cada mes de setembre, el grup ha orga-

nitzat, al santuari de Lluc, uns seminaris destinats a la joventut de Mallorca. Allà es debaten temes de conscienciació nacional i de comportaments ètics i socials.

La menorquina Josefina Salord fou guardonada amb el premi Josep M. Llompart. Salord és professora del col·legi Joan Ramis i Ramis de Maó i presidenta de la secció de llengua i literatura de l'Institut Menorquí d'Estudis.

Des de 1994, col·labora amb el departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears i és membre de l'Associació

Internacional de Llengua i Literatura Catalanes.

Els Premis 31 de Desembre varen atorgar enguany un guardó a un mitjà de comunicació, el *Diari de Balears*, editat pel Grup Serra. L'antic *Diario de Baleares*, es va convertir, el mes de maig de 1996, en el primer diari publicat en llengua catalana. Des de llavors, ha destacat pel seu impuls al fet lingüístic. Es

tracta d'un periòdic de gran abast (des de la notícia comarcal fins a la internacional) que, amb naturalitat, introdueix l'idioma a tots els àmbits i llars

quotidians de la gent.

L'Escola d'Estiu de

Mallorca, que ara compleix el seu vint-i-cinquè aniversari, rebé el premi Emili Darder. L'entitat es defineix com un moviment de renovació pedagògica que, amb la col·laboració dels ensenyants i altres persones lligades al camp de l'educació, vol tenir un paper actiu en la formació del professorat per arribar a una escola pública de qualitat arrelada en el medi. Des del seu naixement l'any 1968, ha considerat un dels seus objectius bàsics la recerca i l'aprofundiment dels camins que porten a una nova Escola d'Estiu de Mallorca.

El premi Bartomeu Oliver fou per a l'Agrupació Cultural de Porreres, que als 25 anys de la seva creació és una entitat molt representativa del sentit associatiu que caracteritza

•
**El Gabriel Alomar
va ser pel *Diari de
Balears*, primer
diari en català de
Mallorca**
•••

Alguns dels premiats posaren per la premsa amb Joan Maria Pujals, conseller de cultura de la Generalitat de Catalunya, l'editor, Pere Serra, el president de l'OCB, Antoni Mir; Joan Flaquer, conseller de Cultura, Educació i Esport del Govern; i Miquel Serra, director del *Diari de Balears*.

els nostres pobles. Sense radicalismes ni exclusivismes, l'obra de l'Agrupació Cultural de Porreres ha estat de solidaritat amb la població i, amb voluntat ferma, ha dut a terme una tasca d'agitació cultural encaminada a sensibilitzar els porrerencs de la importància d'aquelles coses que constitueixen el fonament de la seva particularitat com la llengua, la terra, la història i la cultura. Actualment, l'entitat edita la revista *Llum d'oli*.

El premi Miquel dels Sants Oliver va ser, en l'edició de 1996, un homenatge pòstum a la persona de Jaume Vidal Alcover pel conjunt de la seva obra escrita i la seva tasca docent. Vidal Alcover va néixer a Manacor el 1923 i va morir a Barcelona l'any 1991. Llicenciat en Dret i

•
L'Escola d'Estiu té un paper actiu en la preparació del professorat
•••

en Filosofia i Lletres, el 1976 es doctorà en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona. Fou

Foto de família. Al final de la gran gala de la Nit de la Nit de la Cultura tots els premiats varen pujar a l'escenari, des d'on varen rebre els aplaudiments del públic congregat a la sala. A la fotografia apareixen d'esquerra a dreta, Miquel Serra, director del *Diari de Balears*; Joan Vidal Alcover, germà de Jaume Vidal; Rosa Amengual, de l'Escola d'Estiu; Climent Garau, president del Grup Blanquerna; Joana Mora, de l'Agupació Cultural de Porreres i Sebastià Alzamora, jove poeta.

professor de Literatura Catalana i Crítica Literària a la Universitat de Tarragona, i autor d'una extensa obra poètica, narrativa, teatral i assagística. Aquest cop, el Premi Miquel dels Sants Oliver també va anar adreçat al llibre *Estudis de Literatura Medieval i Moderna*, format per escrits diversos de Jaume Vidal Alcover recopilats per Pere Anguera i Magí Sunyer.

Sebastià Alzamora, de 24 anys i autor del poemari

Rafel, va obtenir el Premi Bartomeu Rosselló-Pòrcel. Alzamora fou premi Salvador Espriu de Poesia Jove 1993, que tot i ser la primera mostra de la seva producció lírica n'és una excel·lent manifestació. També ha escrit *Apoteosi del cercle* (d'immediata publicació) i *Bicefàlia* (1992, inèdit) amb col·laboració de Pere Janer Mulet.

Sebastià Alzamora és autor de nombrosos i acurats estudis sobre temes

literaris. Tot i la seva joventut, se'l veu un gran

•
Jaume Vidal rebé durant la Nit de la Cultura un homenatge pòstum
•••

creador de llenguatges i emocions, de formes i d'un extens univers d'experiències.

Beatriu Valls

ROLDAN

OFICINES I DESPATXOS S.A.

A la seva disposició en:

- Despatxos Direccional
- Despatxos i Oficines Generals
- Mampares d'Oficina
- Separacions simples i dobles

- Estanteries Emmagatzematge
- Estanteries Gran Càrrega
- Biblioteques
- Cadires i Taules apilables per a col·lectivitats

Complements: Llums

Cendriers (de peu i sobretaula)
Caixes Fortes, etc.

Eusebi Estada, 68 (carrer del tren de Sóller)
Telèfon 20 98 13 CIUTAT

Antoni Mir: "L'any 1997 serà decisiu pel futur de les illes Balears"

Gràcies per assistir a aquesta gala que hem volgut desenfadada i distesa, per poder viure amb alegria i amb exigència unes hores de la normalitat que ens falta la resta de l'any. La falta de normalitat la supleixen centenars i milers de persones que amb la seva contribució diària, decidida i entusiasta, continuen cada dia i sense descans treballant i lluitant pels seus ideals de defensa de la nostra llengua, el nostre patrimoni i la nostra identitat. L'èxit d'aquesta Nit de la Cultura és una conseqüència de tot això.

L'Obra Cultural Balear s'enorgulleix del rol de coordinació que la nostra societat li ha volgut donar durant els seus 35 anys de vida i molt particularment durant els darrers anys, en la defensa d'aquests ideals de recuperació de la llengua i de la cultura, i també de la recuperació nacional. Un projecte prou engrescador per ser-hi fidels i continuar aquest camí que anam fent tots junts.

La situació actual, tal com la veim, presenta clàssics d'esperança i altres que, com sempre, podrien dur al desencís o al desànim. L'OCB vol fer una convocatòria per a la mobilització de la nostra societat per aconseguir els objectius que pensam que són indefugibles per al proper període i que encetarem l'any que ve: el 1997

serà un any fort i decisiu per al nostre futur. Si abans hem parlat de l'alegria de la normalitat, ara hem de parlar de l'exigència com una part, també, de la normalitat.

I nosaltres exigim el trac-

bre d'enguany i d'acord amb les declaracions dels responsables polítics del Govern Balear no sigui en cap cas inferior al 50 % d'àrees o assignatures en la llengua pròpia de les balears, amb un calendari

propia de les Illes, el català, desaparegui o s'hi torni marginal.

Anunciam la pròxima gran diada per la llengua i l'autogovern, que serà el dissabte dia 10 de maig de 1997, diada que ha d'igualar i superar la cadena humana per la llengua i la diada per les Balears com a comunitat històrica dels dos darrers anys, i que s'hauria d'estendre a totes les illes.

Anunciam també desenes de milers d'adhesions a una gran iniciativa popular que, amb els mateixos efectes de la iniciativa legislativa, estaloni tots els grups polítics, el govern i el Parlament balear per negociar, units i amb força, la consecució d'un Estatut d'Autonomia del màxim nivell competencial: no volem ser, ni un dia més, comunitat de segona o de tercera.

Per acabar, volem donar les gràcies a tots els qui han estat mereixedors, enguany i al llarg d'aquesta dècada, dels premis: si repassam qui són, hi veurem una panoràmica de tots els pobles, illes, estaments, edats i professions... són els premis a una societat. Són els premis a tot un país. Vull felicitar els guanyadors i, amb ells, a tots vosaltres. I com que per fer possible totes les exigències que hem explicat ens haurem de veurem molt sovint al llarg de tot el 1997, diré: fins demà mateix i moltes gràcies.

Antoni Mir, president de l'Obra Cultural Balear.

tament de les illes Balears com a vertadera nacionalitat històrica i disposar d'un autogovern ple, sense més discriminacions ni postergacions.

Exigim del Govern Balear i de totes les institucions una vertadera política lingüística que primer aturi i després invertisqui el reculentament constant de la nostra llengua.

Exigim un "decret de mínims" de català a l'escola que, d'acord amb la resolució de tot el Parlament Balear de 25 d'octu-

d'implantació per abans de l'any 2000 i que permeti de bon de veres, i no com passa ara, que tots els alumnes acabin l'escolaritat obligatòria amb un domini parlat i escrit del català.

Exigim una vertadera campanya per a l'ús públic de la nostra llengua, a fi que no sigui un residu ni una llengua de prestigi que en la pràctica no s'empri, centrada a la badia de Palma, Eivissa i zones turístiques, on cal un pla d'urgent intervenció si no volem que la llengua prò-

Menchú: "Vull felicitar-vos per la vostra lluita en defensa dels drets lingüístics"

Rigoberta Menchú, Premi Nobel de la Pau en el 1992, volgué participar en la Nit de la Cultura a través d'un missatge enregistrat per les càmeres de televisió al decurs de la seva estada a Mallorca convidada pel Grup Serra per tal d'oferir una conferència a Palma. Des de la gran pantalla que s'havia instal·lat sobre l'escenari de la sala

Pal·làdium de Mallorca, Menchú es va adreçar al públic amb un "bon vespre". Tot seguit, la premi Nobel de la pau continuà: "Els meus millors desitjos per a l'Obra Cultural Balear. Per damunt de tot, vull felicitar-vos per la vostra lluita en defensa dels drets lingüístics dels pobles, que són part dels drets universals. Bona sort, i que teneu molts d'èxits.

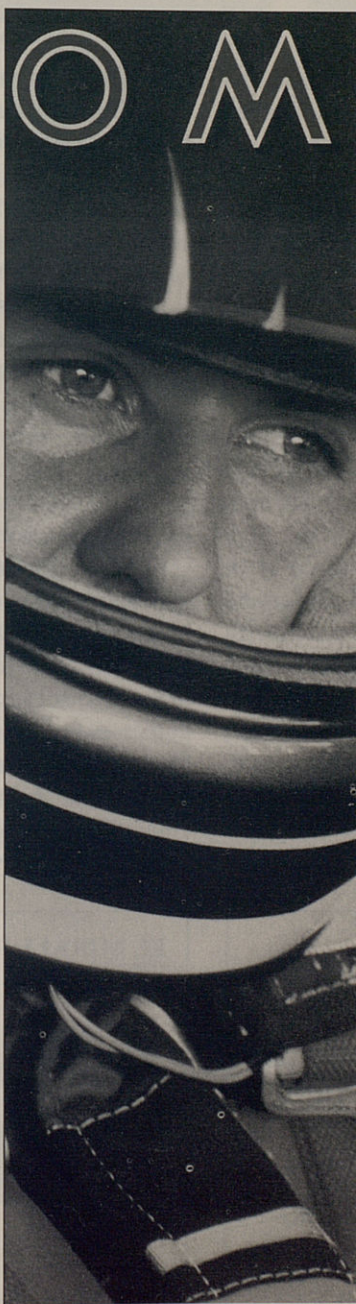

Foto cedida per UH. Jaume Morey

Rigoberta Menchú.

Autoritats i líders socials assistents a la Nit de la Cultura

- Joan Huguet, president del Parlament Balear
- Josep Dalleres, síndic del Consell General d'Andorra
- Andreu Crespi, vicepresident del Parlament Balear, i altres diputats del Parlament
- Pere Sampol, vicepresident del Consell Insular de Mallorca
- Cristòfol Triay, president del Consell Insular de Menorca
- Joan Flaquer, conseller de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear
- Joan Maria Pujals, conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya
- Eduard Gamero i Pere Cantarero, diputats per Mallorca al Congrés del Diputats
- Cristòfol Pons, diputat per Menorca al Congrés dels Diputats
- Llorenç Huguet, rector de la Universitat de les Illes Balears
- Jaume Gil, director general de Cultura i Política Lingüística del Govern Balear
- Lluís Jou, director general de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya
- Josep Aloy, director general d'Educació del Govern
- Joan Fageda, batlle de l'Ajuntament de Palma, i regidors de diferents àrees
- Damià Pons, president de la Comissió de Cultura i Patrimoni Històric del Consell Insular de Mallorca
- Eberhard Grosske, portaveu del Grup Parlamentari d'Esquerra Unida del Parlament Balear
- Margarita Nájera, batlessa de l'Ajuntament de Calvià, i regidors de diferents àrees.
- Andreu Matas, batlle de Sineu
- Mateu Puiggros, batlle de Sant Llorenç des Cardassar
- Mateu Morro, batlle de Santa Maria
- Antoni Lluís Marí Ramon, president de Sa Nostra.
- Els màxims representants de Comissions Obreres, UGT, STEI, Federació de Pares d'Alumnes, GOB, PIMEM, Federació de Comerciants, Unió de Pagesos, l'Associació de Premsa Forana i la Federació de Veïns de Palma
- Els representants del Pen Club Internacional i del Centre Internacional Escarré de Defensa de les Minories Ètniques i Nacionals, Salvador Cònsul i Aureli Argemí, principals promotors de la Declaració Universal dels Drets Lingüístics
- Joan Francesc Mira, vicepresident d'Acció Cultural del País Valencià i Jordi Bonet, president d'Òmnium Cultural

OMEGA

Relojeria Española

FUNDADA EL 1885
C/ COLON • TELS. 72 15 63 - 72 43 44
07001 PALMA DE MALLORCA

Omega Speedmaster Automatic,
dia-data, AM/FM
Cronògraf d'acer.
Swiss made since 1848

L'ELECCIÓ DE MICHAEL SCHUMACHER

Precisió a tota prova i capacitat de reacció a la dècima de segon són la fórmula del campió mundial, Michael Schumacher. Qualitats que troba també en el seu Omega, tant als circuits com en la vida diària.

«Trust your judgement, trust Omega»
MICHAEL SCHUMACHER

Ω
OMEGA
The sign of excellence
Internet: <http://www.omega.ch>

Un comitè s'encarrega de difondre el contingut dels Drets Lingüístics

El text afirma que el plurilingüisme contribueix a la pau

Aprovada la Declaració Universal dels Drets Lingüístics, en un acte celebrat el dia 6 de juny de 1996, ara un Comitè de Seguiment s'encarrega de seguir el text en el seu camí dins de la Unesco, d'aconseguir el màxim suport de

A més de desenvolupar tasques d'informació, el Comitè de Seguiment ha creat un Consell Científic format per experts en drets lingüístics del món amb la finalitat de recollir noves idees i aportacions que completin i millorin el contingut de la Declaració.

Segons Aureli Argemí, secretari general del Centre Internacional Escarré per a les Minories Ètniques i les Nacions (CIEMEN), la Declaració Universal dels Drets Lingüístics és el fruit d'un llarg procés de reflexió que comença en el mes de setembre de 1994, quan les entitats promotores de la conferència encarregaren la redacció a un equip d'experts procedents de diferents disciplines i camps d'actuació. En l'elaboració dels dotze esbo-

rranys hi intervingueren quaranta experts de diferents països.

Un dels esforços dels redactors fou definir uns drets lingüístics equitatius, sense subordinar-los a l'estatus polític o administratiu del territori on pertany la comunitat lingüística, ni a criteris com el grau de codificació o el nombre de parlants, els quals no han estat considerats quant a dret. Per

aquest motiu la Declaració proclama la igualtat de drets lingüístics, sense distincions no pertinents entre llengües oficials o no, nacionals, regionals o locals, majoritàries o minoritàries o modernes i arcai-

les institucions i de difondre el contingut del document arreu del món. La Declaració ha estat realitzada en un moment en el qual la diversitat lingüística del planeta està greument amenaçada.

ques.

En opinió d'Aureli Argemí, secretari general del CIEMEN, una de les aportacions més importants al text lingüístics rau en el fet que la Declaració considera inseparables i interdependents les dimensions col·lectiva i individual dels

drets lingüístics, car la llengua es constitueix col·lectivament en el si d'una comunitat i és també en aquest àmbit

que les persones en fan un ús individual. D'aquesta manera, l'exercici dels drets lingüístics individuals només es pot fer efectiu si hom respecta els drets col·lectius de totes les comunitats i els grups lin-

güístics.

La Declaració és un text que esdevé necessari, tal com manifesten els seus preliminars, "per prevenir els desequilibris lingüístics de manera que asseguri el respecte i el ple desplegament de totes les llengües i estableixi els principis d'una pau lingüística planetària justa i equitativa, com a factor cabdal de la convivència social.

Totes les prediccions indiquen que durant el segle XXI poden desaparèixer el 80 per cent de les llengües del món. Això comporta un plantejament inevitable: que el plurilingüisme i la diversitat lingüística han de contribuir a la cultura de la pau, i aquesta a preservar la diversitat.

Aquesta relació de reciprocitat és assolible si el desenvolupament de la cul-

*Al segle XXI
poden desaparèixer
el 80% de les llengües del món*

...

Ses Piules
Estudi
de
Perruqueria

Carrer Navarra, nº 3, 1r - 07003 Palma - Tel. 71 80 37

EL MIRALL

**AMB EL
SUPORT DE**

Fundació Congrés de Cultura Catalana

tura de la pau explora els valors que proporcionen les llengües com a elements d'integració. En aquest sentit, la Declaració fomenta una nova percepció del concepte de diversitat lingüística: aquell que entén totes les llengües com a patrimoni de la humanitat, i transmet el convenciment que aquest patrimoni no és cap propietat sinó un llegat i com a tal no el poden dilapidar.

D'altra banda, les condicions de vida actuals faciliten l'acceleració dels processos de substitució lingüística, i és per això que cal modificar la percepció de la llengua, el mite de la diversitat lingüística com a barrera per a la comunicació i la integració és fals, ben al contrari, el fet que la llengua sigui un fet tangible la fa un element fonamental de la integració.

La Declaració ha estat realitzada en un moment en el qual la diversitat lingüística

del planeta està greument amenaçada per una sèrie de factors tals com la tendèn-

El mite de la diversitat lingüística com a barrera és fals

...

cia dels estats a afavorir actituds adverses a la pluralitat cultural i lingüística i el procés de mundialització de l'economia i, en conseqüència, del mercat de la informació, la comunicació i la cultura.

La Declaració Universal dels Drets Lingüístics oposa a aquests factors una concepció de l'universalisme basada en la diversitat lingüística i cultural, que superi alhora les tendències

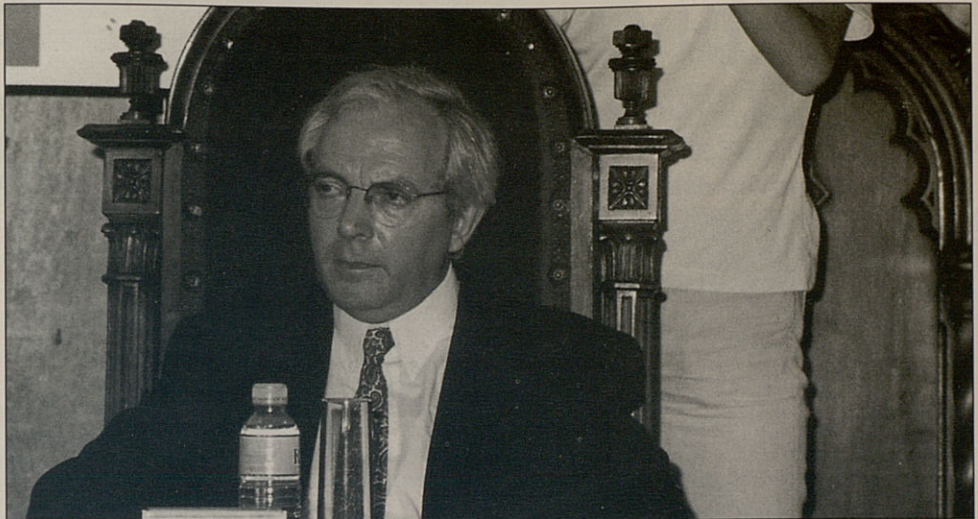
homogeneïtzadores i l'aïllament exclusivista.

D'acord amb Aureli Arge-

mí, la Declaració pretén de ser aplicable a una gran diversitat de situacions lingüístiques. Considera com a eixos de la comunitat lingüística, la historicitat, la territorialitat, l'autoidentificació com a poble i el fet d'haver desenvolupat una llengua comuna com a mitjà normal de comunicació entre els seus membres. Per tant, es defineix la llengua pròpia d'un territori com l'idioma de la comunitat històricament establerta en un determinat espai. La necessitat de preservar els drets lingüístics de col·lectivitats desplaçades del seu territori històric de manera que siguin compatibles amb els drets de la

comunitat lingüística del lloc de destinació, ha estat contemplada en la conceptualització del grup lingüístic, entès com una col·lectivitat humana que comparteix una mateixa llengua i que es troba assentada en l'espai territorial d'una altra comunitat lingüística, però sense una historicitat equivalent.

Un altre dels aspectes a què el document ha fet una atenció especial és a l'articulació entre els drets de les comunitats i grups lingüístics i els drets de les persones que en formen part, de manera que ni els uns ni els altres puguin representar un obstacle a la interrelació i la integració

Aureli Argemí, secretari general del CIEMEN.

Optica Susa

MULTIOPTICAS

**50 ANYS
AL VOSTRE SERVEI**

carrer dels Oms, 26
tel. 72 15 57
07003 Palma de Mallorca

amb la comunitat lingüística receptora, ni una limitació dels drets a aquesta comunitat o dels seus membres a la plenitud de l'ús públic de la llengua pròpia en el conjunt del seu espai territorial.

A més dels principis generals, els títols de la declaració articulen els drets lingüístics en els àmbits de l'Administració pública i òrgans oficials, l'ensenyament, l'onomàstica, els mitjans de comunicació i noves tecnologies, la cultura i l'àmbit socioeconòmic. Les disposicions transitòries fan referència al deure dels poders públics de prendre totes les mesures necessàries per a l'aplicació dels drets proclamats en la declaració, i de vetllar perquè autoritats, organitzacions i persones siguin informades dels drets i deures correlatius que es desprenen de la Declaració. En les disposicions finals, es proposa també la creació del Consell de les Llengües en el si de l'Organització de les Nacions Unides i es propugna i promou la creació d'una Comissió Mundial de Drets Lingüístics.

Òscar Martorell

Moment de la presentació de la Declaració a la UIB.

El document es presentà a la Universitat de les Illes Balears

El document de la Declaració dels Drets Lingüístics, que fou publicat íntegrament pel *Diari de Balears* el dia 20 del mes de desembre passat, va ser presentat, dos dies abans, a la Universitat de les Illes Balears (UIB). El text és el resultat d'una profunda anàlisi de la situació lingüística mundial.

A l'acte del campus universitari hi assistiren Oriol Ramon, secretari general del Comitè de Seguiment de la Declaració Universal dels Drets Lingüístics i representant del Centre Internacional Escarré de les Minories Ètniques i

Nacionals; Joan Mas, responsable de Política Lingüística de la UIB; i, Jaume Corbera, professor del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General.

El text dels Drets Lingüístics gaudeix d'una gran transcendència, i ha comptat amb el suport de personalitats tan rellevants com el Dalai Lama, Pérez Esquivel o Rigoberta Menchú, així com també amb l'adhesió de Filàndia, Suècia, Bolívia i Sud-àfrica. També li han donat suport el Congrés dels Diputats i els Parlaments de les Balears, Catalunya i Galícia.

El *Diari de Balears* publicà la Declaració

El *Diari de Balears* va ser un dels principals protagonistes de la Nit de la Cultura, ja que a part de ser guardonat amb el premi Gabriel Alomar, va fer una edició especial, la que corresponia al dissabte, 21 de desembre, per a ser repartida poc abans de finalitzar la gala.

Així doncs, tots els assistents a la Nit de la Cultura varen ser obsequiats amb un exemplar de *Diari de Balears*.

Aquest exemplar, a més de dur ja part de la informació gràfica de l'entrega dels premis, publicava, en forma de quadernet central el text íntegre de la Declaració Universal dels Drets Lingüístics.

D'aquesta manera, s'unien dos dels elements centrals de la Nit de la Cultura de 1996, el *Diari de Balears*, i la Declaració dels drets lingüístics, que havia estat presentada dies abans a la UIB.

Cal ressenyar que un altre diari, el *Diario de Mallorca* publica cada setmana una part de la Declaració.

T.M.

carrer del
baix riera, 1-a
tel: 24 03 86
07009 palma

arts
XISCO
gràfiques

Plànols topogràfics
Fotografies aèries

Plaça del Rosselló, 4-A, 3r.
Telèfon 72 33 56

07002 Palma de Mallorca

II Trobada d'entitats cíviques

El dissabte 21 de desembre de 1996 va tenir lloc, a l'Hotel Bellver de Palma, la II Trobada d'Entitats Cíviques, convocada per l'Obra

La necessitat d'un impuls de la societat civil a la interrelació entre les poblacions que comparteixen la llengua catalana, concretada en una major cooperació entre les associacions de tots els àmbits, l'intercanvi d'informació i la coordinació d'activitats compartides, va ser la idea motor de les conclusions a què s'arribà al decurs de la I Trobada d'Entitats Cíviques, que es va celebrar el desembre de 1995 a l'Auditorium de Palma. La iniciativa més nova, recollida en altres pàgines d'aquesta revista, era l'estrena de l'espai *Infollull* a Internet. Les

pàgines informàtiques recolliran les activitats en curs i els projectes existents a fi de facilitar la cooperació més àmplia entre els uns i els altres, tant en cadascun dels àmbits sectorials com entre entitats d'àmbits diferents.

En la I Trobada es va acordar establir un *punt d'informació i coordinació* inicial a l'OCB. En aquesta II Trobada es va presentar el *punt* que s'ocuparà de recollir les dades sobre les activitats d'interrelació, remetre-les a totes les entitats que estiguin interessades a participar-hi i dinamitzar les cooperacions que sorgeixin. També es va

Cultural Balear i que tenia per tema de treball *Les Interrelacions entre els territoris de llengua catalana: la iniciativa de la societat*.

La II Trobada d'Entitats Cíviques va comptar amb molta participació.

convidar qualsevol entitat interessada a promoure en el seu àmbit sectorial i territorial la incorporació a aquesta xarxa d'entitats.

De fet, l'objectiu principal de la II Trobada (emmarcada en el debat que s'ha anomenat Congrés d'Entitats

Cíviques) era el de presentar i d'estendre la xarxa informàtica d'interrelacions entre les entitats cíviques i culturals a les pàgines Internet.

Infollull pot ser una moderna i potent eina de comunicació que permetrà en un

EL MIRALL • EL MIRALL

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr./a.
 DNI.....
 Adreça
 C/ Núm. Pis
 Codi Postal Població
 Telèfon

Em subscric a la revista EL MIRALL, al preu de 3.000 ptes. de quota anual.
 Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària / d'estalvi que indic a continuació a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa
 Agència/Oficina
 D.C.
 Cte./Lta. núm.

Signatura

Podeu adquirir EL MIRALL a les següents llibreries:

Barcelona	Ona
Barcelona	Signe
Ciutadella	Llibreria Pau
Eivissa	Llibreria Mediterrània
Eivissa	Vara de Rei
Inca	Casa Pedrós
Palma	Quart Creixent
Palma	Alcaide
Palma	Balmes
Palma	Born de Llibres
Palma	Embat
Palma	Ereso
Palma	Llibres Mallorca
Palma	Selecta
Palmanyola	Papereria Clips

I als principals quioscs de Palma.

futur no gaire llunyà la comunicació instantània, permanent i constantment actualitzada entre les entitats cíviques de les illes Balears, i d'aquestes amb les del Principat de Catalunya, de la Catalunya Nord, del Principat d'Andorra i de l'Alguer, que treballen en el dia a dia la lluita per la normalització i pel ple desenvolupament lingüístic i cultural.

L'extrektor de la Universitat de les Illes Balears, Nadal Batle, i el promotor i creador de Vilaweb, Vicent Partal, varen ser els encarregats d'explicar aquesta nova iniciativa i de les seves possibilitats i recursos. Tot seguit es va obrir un animat debat sobre les aplicacions i usos que ofereixen les xarxes telemàtiques per al funcionament del dia a dia de les entitats cíviques.

Damià Pons, en representació del Consell Insular de Mallorca, va cloure la II Trobada amb unes paraules que, en essència, encoratjaven les entitats a mantenir l'impuls a la cooperació entre les societats dels països catalans i a vèncer els entrebancs a la lliure relació, tot expressant la seva voluntat d'arribar a acords de cooperació cultural

entre el CIM i la Generalitat de Catalunya en els àmbits de la competència respectiva: promoció cultural, com teatre i música, publicacions i edicions, i protecció del patrimoni artístic, arquitectònic, documental, audiovisual i bibliogràfic.

A la II Trobada també hi participaren alguns dels assistents a la Trobada d'Entitats Juvenils, que el 1996 va arribar a la seva tercera edició, i que va tenir lloc el passat mes de novembre a Poblet. No és casual, sinó signe del temps, que un dels acords

més importants fos també el d'estudiar les possibilitats que ofereixen les xarxes telemàtiques per a la interrelació de les entitats juvenils de tot el territori.

Illes Balears

Al mateix Hotel Bellver, durant les primeres hores del dissabte, es va celebrar la II Trobada d'Entitats de les Illes Balears amb la presència de representants d'associacions cíviques de tot l'arxipèlag, incloent-hi Formentera. Passa que des de cada illa es reflexiona com relacionar-se amb Catalunya o amb el País Valencià a vegades no es dedica prou temps a reflexionar sobre les passes a fer per construir una xarxa cívica que ajudi a interrelacionar els pobles de cada illa entre si. A més d'usar les pàgines cibernètiques, també es varen adoptar una sèrie de conclusions referents a la coordinació d'actuacions conjuntes dins el 1997 tant a nivell de reivindicació lingüística i autonòmica, com a nivell de mobilització popular. D'allà varen partir els primers preparatius interinsulars de la que serà la tercera Diada per la Llengua i l'Autogovern, que tindrà lloc el 17 de maig de 1997. T.M.

Entitats Participants

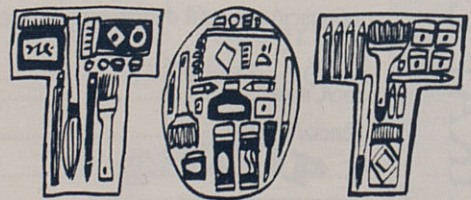
Aquestes són les entitats que varen participar a la II Trobada d'Entitats Cíviques: de Menorca, l'Ateneu Cultural, Artístic i Literari de Maó; el Cercle Artístic de Ciutadella; el Moviment de Renovació Pedagògica; l'Ateneu Sa Sínia; la Fundació Rubió i Tudurí; l'Institut Menorquí d'Estudis; d'Eivissa, la Plataforma per la Llengua (Institut d'Estudis Eivissencs, Federació de Pares d'Alumnes, Moviment de Renovació Pedagògica i ensenyants de primària i secundària) i el Centre de Professors; l'Obra Cultural Balear de Formentera; el Centre d'Estudis de l'Hospitalet; el Centre d'Estudis del Baix Llobregat; el Centre Internacional per a la Defensa de les Minories Ètniques i nacionals (CIEMEN); l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC); l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELLC); la Fundació Enciclopèdia Catalana; la Fundació Jaume I; la Fundació Revista de Catalunya; Òmnium Cultural; l'Institut d'Estudis Ilerdencs; la UGT de Catalunya i de les Illes Balears; el Centre d'Estudis Comarcals Alfons el Vell; la Federació d'Escola Valenciana; la Federació d'Associacions per la Llengua d'Alacant; l'Associació Josep Climent; Acció Cultural del País Valencià; l'Associació Cultural Alambor; la Coordinadora d'Alumnes, Pares i Professors per l'Ensenyament Públic en Valencià; l'Associació Cívica per la Llengua El Tempir, d'Elx; l'Associació Cultural El Matarranya; l'Escola d'Estudis Polítics Randa... i, de Mallorca, en representació de la xarxa d'entitats que convoca anualment la Diada per la Llengua i l'Autogovern, els Joves de Mallorca per la Llengua, el sindicat d'ensenyants majoritari a les Balears (STEI); l'Associació de Joves Escriptors en Llengua Catalana (AJELC-IB); els Escoltes de Mallorca; el Grup Excursionista de Mallorca i l'Obra Cultural Balear.

PAPERS PINTATS I PINTURES

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 72 14 83 - Fax 71 93 12 - 07002 PALMA DE MALLORCA

MATERIAL DE BELLES ARTS

PELLETERIA, 2 i SOL, 28 - Telèfon 72 28 59 - 07001 PALMA DE MALLORCA

Francesc Bujosa

En la professió en què em guany -malament- les sopes, un dels objectius més perseguits és el de la visió simètrica dels problemes, i una de les crítiques que gairebé sempre podem enflocar als nostres adversaris és la de fer anàlisis asimètriques. Aquesta acusació produeix en el que la rep -ho he vist amb els meus propis ulls- un afront terrible. Però quin és exactament el pecat d'asimetria? No cap altre que el d'acudir a uns factors i arguments quan es vol explicar l'èxit i a uns altres de ben diferents quan es tracta d'explicar el fracàs. En la meua especialitat, la història

Asimetries

de la ciència, hi és contínuament, aquest perill de dir, per

exemple, que les idees sobre la naturalesa que han triomfat foren producte d'un mètode i pensament escaient, de la recta adequació de les hipòtesis als fets observats, d'un bon ús de l'estadística, del control de la subjectivitat, etc.; mentre que si es vol explicar les idees que no han arribat a triomfar en el món de la ciència -que són moltes més que les triomfadores- s'acostuma a adduir que si no reixiren a causa d'un excés d'imaginació, dels interessos socials, dels prejudicis, de les presses per publicar, etc. I tot el món s'oblida que en la concepció de les idees que ara tenim per vertaderes -les triomfadores- també hi hagué molta imaginació, interessos, prejudicis i presses en el moment de la concepció. Tants com a les trumfadores. L'explicació asimètrica de la batalla és un dels molts privilegis que acostumen a atorgar-se els guanyadors de les guerres, siguin aquestes militars, científiques o polítiques.

Quan a les meves classes volia explicar de manera pedagògica en què consistia l'asimetria agafava un diari esportiu del dilluns i compara-

va les declaracions de l'entrenador de l'equip guanyador -l'esforç dels jugadors, la bona tàctica, la qualitat dels jugadors- i del perdedor -l'àrbitre, la mala sort, l'estat del terreny, les urgències de la classificació, etc. A partir d'ara probablement canviaré de tàctica pedagògica i, aprofitant els diaris generals, llegiré els columnistes, siguin del Madrid o d'aquí, que es dediquen a fer esgrima dialèctica contra les reivindicacions dels que pertanyem a una llengua i cultura -la catalana- que han perdut gairebé totes les batalles. No cal ser un espasí per veure que el que es defensa en aquestes per a uns nins de parla castellana que viuen a una comunitat de parla catalana és molt distint del que es defensa per a uns nins de parla catalana que han de viure i educar-se a Madrid, per posar un lloc com a exemple; que les plausibles col·laboracions culturals per afavorir la llengua castellana es converteixen en conspiracions si es fan en català; que el que és considerat anarquia i ignorància ortogràfica del castellà es converteix en sana llibertat i defensa de la singularitat quan es refereix al català, que la ferma autoritat de les institucions culturals castellanes esdevé autoritarisme i dogmatisme quan són catalanes; que els insults i desqualificacions són considerats graciosos *boutades* quan surten dels guanyadors i intolerable mala educació quan són -som- els perdedors qui els utilitzam; que el tràfec de paraules entre dialectes distints és considerat enriquidor en un cas i que obeeix a un desig d'uniformació i aniquilació del que ens és més propi i particular en altres; que unes són raons històriques objectives i altres les dels perdedors-arguments d'un historicisme fossilitzat; que una cosa és la lògica dels nombres i una altra l'abús de l'estadística, i així fins a gairebé l'infinit.

Tot Mallorca commemorà el 31 de desembre

Aquest passat 31 de desembre el rei En Jaume va tornar a cavalcar. Era un garrit i juvenil Jaume I, muntat en un simpàtic cavall, ambdós dibuixats pel conegut il·lustrador Max.

Acompanyat per la millor banda sonora que podia tenir: el bell poema de Joan Alcover, musicat el 1932 per Amadeu Vives, *La Balanguera*, que des de fa molts anys és l'himne dels mallorquins i ha estat reconegut des de fa pocs mesos com a himne oficial de Mallorca.

Mallorca va tornar a commemorar el 31 de desembre, amb tot un seguit d'actes coordinats per l'Obra Cultural Balear, en el marc del I Congrés Cívic de Mallorca.

Els darrers dies del 1996 varen ser plens d'actes de commemoració del 31 de desembre i de celebració de la proclamació de *La Balanguera* com a himne.

Hí va haver actes de tots tipus, a Algaida el matí del dissabte 28 de desembre es va fer per Tito i eta Ràdio un programa

especial sobre *La Balanguera*, amb el músic Joan Moll com a convidat. A Banyalbufar, també el dissabte 28 es va fer una conferència sobre música popular i una ballada a la plaça amb el grup Aliorna. Els actes estaven organitzats pel centre cultural Bany al Bahar i comptaren amb la col·laboració de Defesta i amb la participació de tot el poble. A Binissalem, es va fer una conferència d'Antoni Ignasi Alomar a la biblioteca municipal, amb la assistència d'unes 80 persones, sobre els símbols de Mallorca. També es va fer un concert per part de la

El rei En Jaume va tornar a ser ben present als carrers, places i centres culturals dels pobles i ciutats de Mallorca, en forma de conferències, festes, representacions de rondalles...

coral local, que va culminar amb *La Balanguera* cantada per coral i públic. A Búger, Selva i Caimari, es varen fer representacions de les rondalles sobre el rei En Jaume, pels carrers dels pobles. A Búger l'acte es va fer el dissabte 28 i estava organitzat per l'Obra Cultural del poble i a Selva i Caimari es va fer el diumenge 29 i ho organitzaven els Joves de Selva per la Llengua. A Bunyola, organitzat pel SIC, es va fer el dilluns, dia 30, un contactes i una cantada de

l'himne de Mallorca, que va comptar amb una gran participació popular. A Campos, el diumenge 29, l'Obra Cultural Balear del poble va organitzar una conferència de l'historiador i membre del consell editorial del *Diari de Balears*, Pere Fullana, amb el títol de Els símbols de Mallorca. El conferenciant va analitzar l'evolució de la festa de l'Estendard i va explicar que fins al segle XVIII era una festa de tota l'illa i no només de Palma. Després del Decret de Nova Planta, aquesta festa va passar a ser només de Palma. L'acte es va fer a la sala de cultura de Sa Nostra davant un nombrós públic que omplia la sala. A Capdepera, va ser una altra vegada Antoni Ignasi Alomar l'encarregat de pronunciar la conferència a la sala d'actes de l'Ajuntament. L'acte va tenir lloc el dia 30 i va ser prosseguit d'una festa popular, que va compar amb la participació d'un centenar llarg de persones. A Inca es varen fer els actes més multitudinaris. Per començar, el divendres, 20 de desembre, a la festa de Nadal de l'institut Pau Casesnoves es va informar els alumnes de tots els actes programats a la comarca per a commemo-

rar el 31 de desembre. El dissabte, 21, a la festa de Nadal del club d'Espali s'Estornell, celebrada a la sala d'actes de l'institut Berenguer d'Anoia, es va llegir davant unes 300 persones la rondalla que fa referència a la pota del rei en el terme d'Inca. El dilluns 23 a la biblioteca municipal d'Inca, va tenir lloc la xerrada informativa sobre els orígens de la festa de l'Estendard a càrrec d'Antoni Ignasi Alomar. Una setmana més tard, el dilluns 30, es va fer un acte en el qual, els xeremiers de Búger acompanyaren n'Albert Riera Picó, caracteritzat de jove rei En Jaume, amb un seguici

format per sis nins de s'Estornell que portaven una gran senyera. Es va llegir el manifest, es va interpretar la rondalla de *La Pota del rei En Jaume* i es va reivindicar la recuperació d'aquest espai, antigament un lloc per anar d'excursió i avui ple de brutor i deixalles. *La Balanguera* va cloure l'acte que va comptar amb la presència de més de 200 persones.

A Lloret de Vistalegre, unes 40 persones participaren en els actes organitzats per l'OCB de la localitat i que varen consistir en la projecció d'un vídeo amb la història del rei En Jaume, la narració d'algunes rondalles i una festa

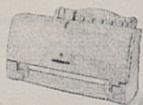
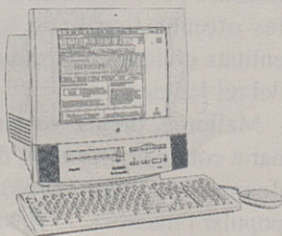
El grup de cantaires de Valldemossa.

infantil amb la participació dels xeremiers de Sineu, que varen interpretar *La Balanguera*. A Sant Llorenç des Cardassar el president de l'OCB, Antoni Mir, va fer una xerrada sobre els projectes de futur més immediat de l'entitat. A l'acte, en el qual també hi va parlar Maria Caldentey, nova coordinadora de la Junta Gestora de la nova delegació de l'OCB a Sant Llorenç, hi assistiren unes

120 persones. A Lluçmajor, organitzada per l'OCB, es va fer una conferència sobre la Diada, a càrrec de Miquel Sbert, a la sala de l'Ajuntament. A Manacor es va fer el dissabte 28 un sopar per commemorar la Diada de Mallorca, al centre cívic Jordi des Racó que congregà unes 300 persones. A Santa Margalida, el dilluns 30, l'historiador local Antoni Mas va fer una conferència sobre la

Tots els actes
varen ser
closos amb *La
Balanguera*

...

BOTIGUES XIPS

Equips Informàtics i Servei Tècnic

SUPEROFERTA

Performa 5260/100 12Mb. Hd.800 CD

+ Apple StyleWriter 1500

195.000* Ptes.

A MÉS A XIPS PODEM COMPRAR-VOS EL VOSTRE EQUIP ANTIC

DISPONIBILITAT D'UNA ÀMPLIA GAMMA DE SOFTWARE EN CATALÀ:

Última novetat: "ESCRIU 2.0" El primer corrector ortogràfic de català per a ordinadors Apple Macintosh.

15.000* Ptes.

I ARA, A XIPS, AMB TOTES LES COMPRES DE HARDWARE incloem un TELÈFON MÒBIL GSM AIRTEL

* PREUS SENSE IVA I FINS AL FINAL D'EXISTÈNCIES.

Punt de Venda Autoritzat Apple Servei Tècnic Oficial Apple

C/ Sant Joaquim, 9 Bxs
C/ Cos de Gràcia, 75

Tel: 971-76.06.76
Tel: 971-35.37.83

Fax: 971-76.04.26
Fax: 971-35.37.83

07003 - PALMA (MALLORCA)
07702 - MAÓ (MENORCA)

Dues imatges de la commemoració del 31 de desembre a Inca, que varen comptar amb una participació massiva.

feita de l'Estendard, organitzada per l'OCB de la vila. Al veïnat, Llubí, dia 28 va ser l'escriptor Rafel Crespi qui va fer una conferència. I a Maria de la Salut es va fer una festa organitzada pel centre cultural Fent Carrerany i altres entitats del poble. A Marratxí, l'OCB va organitzar una festa a Es Cine, on el xeremier Antoni Roig va interpretar *La Balanguera*, l'acte es va fer el dilluns 30. A Montuïri la banda municipal va fer un concert el diumenge 29 que va cloure amb l'himne de Mallorca. A Petra, al centre cultural de les Escoles Velles es va fer la representació de *Poeta en bicicleta* de Guillem d'Efak. A Pollença va tornar a ser Rafel Crespi qui va fer una xerrada, a la sala d'actes

del Club Pollença. A Santa Eugènia, es va fer la presentació del llibre del director d'*El Mirall*, Gaspar Valero, sobre la història de la vila i un concert amb la coral del poble. També es va fer a la sala de plens de l'Ajuntament una conferència de l'escriptor Pere Morey.

Igualment i sempre emmarcat dins els actes de commemoració del 31 de desembre es varen fer reunions per a establir delegacions de l'OCB o de Joves de Mallorca per la Llengua a Santa Maria, Lloseta i Consell. Finalment, a Valldemossa es varen fer diverses cantades de *La Balanguera*. Els carrers, les llars valldemossines i l'antic Ajuntament foren els llocs on va ressonar l'himne de Mallorca, *La Balanguera*.

La delegació de l'OCB a Valldemossa volgué celebrar d'aquesta manera la Diada.

La festa (que estava programada per dia 30 de desembre, va ser ajornada a causa de les fortes plujes fins el dia 3 de gener) va durar gairebé tot el dia. El matí i l'horabaixa, més de trenta infants i adolescents que componen el Grup Nadalenc Valldemossí, acompanyats per Miquela Font i Antònia Serrano, varen visitar els betlems de la localitat per tal de puntejar-los. A les nades que cada any interpreten per cases i carrers s'hi afegí de forma preferent el cant de *La Balanguera*. Cal destacar la visita al pintor Josep Coll Bardolet.

L'acte central va ser el vespre a l'antic Ajunta-

ment, i va consistir amb el lliurament de premis del concurs de betlems, una interpretació de nades que va fer el Grup Nadalenc Valldemossí, la lectura del manifest a càrrec de Maria del Mar Morey, Neus Torres i Jaume Juan i el cant de *La Balanguera*. A les veus dels infants i adolescents, s'hi afegiren les dels adults que participaren a l' emotiu acte.

A Palma des de fa molts anys se celebra la festa de l'Estendard. Enguany com cada any hi va haver les celebracions oficials organitzades per l'Ajuntament i les ofrenes florals de les entitats cíviues a l'estàtua del rei Jaume I.

Mallorca, doncs, va tornar a commemorar el 31 de desembre d'una manera popular i massiva. **E.M.**

EDICIONS

DOCUMENTA BALEAR

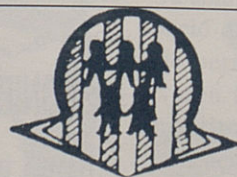
presenten

LA GUERRA CIVIL
a
MALLORCA

poble a poble

Universitat de les
Illes Balears

FUNDACIÓ «SERVEIS DE
CULTURA PER AL POBLE»

Per a la promoció popular de la nostra
cultura estam al vostre servei

Demaneu informació a c/ Rubén Darío, 12, 5è-B
07012 PALMA

Un telèfon amb
millors prestacions

nou
902 (416 000
Telèfon obert

- Ampliació de l'horari d'atenció telefònica: de 8h a 21h, de dilluns a divendres
- Desviació automàtica de telefonades als serveis d'informació dels departaments
- Més informació de la Generalitat de Catalunya

E.mail: sdginfo@correu.gencat.es

Infovia: <http://gencat.inf>

Internet: <http://www.gencat.es>

Teletext: Teleservei de TV3

Videotex: (nivell 031) *CATALUNYA#

**Generalitat
de Catalunya**

JOAN COROMINES

Al servei de la llengua catalana

No crec que hi pugui haver d'altra llengua en el món a la qual un sol home hagi dedicat tanta d'atenció, tantes hores de feina, tants d'esforços, en definitiva. Enguany, els catalans hem vist com la cruel dama de la sega safalcava el bri de l'existència del nostre savi més preuat, a més a més home feiner que, talment una màquina, es posava a treballar a trenc d'alba i no s'aturava fins que el sol era post. Si per una banda tenim el conhort d'haver vist com la seva

vida s'allargava fins a complir els noranta-un, per l'altra ens rebel·lam davant la pèrdua d'una ment clara i fecunda.

Però, Déu n'hi do! Quin doll no ha brollat de la seva ploma! Són moltes les persones que assoleixen el curucull de la vida i de cop es moren sense la més mínima possibilitat de deixar la vasta heretat dels coneixements acumulats. No és aquest el cas de Coromines, que al llarg de tres quarts de segle ha agavellat una fortuna immensa de mots, per a deixar-la, gairebé íntegra, al seu poble, en un acte de generositat que segurament mai no agraiem prou.

No el coneixia personalment i, quan veig que sols no vaig intentar aproximar-m'hi, la bicefàlia d'un sentiment torba la calma i mou combat en la meua pensa: per una banda em dol no haver pogut tenir

una conversa amb ell i m'imagín l'abast d'aquest bon moment no viscut, però, si ho pens bé, sé que hauria estat un furt imperdonable, gairebé un robatori, a la comunitat catalanòfila, perquè ja des de fa anys, cada batec del cor d'aquest home irrepetible, estava consagrat i autoprogramat per al lliurament de sabers a la forma escrita, per al buidatge de la ment més privilegiada que els estudis etimològics han tengut a casa nostra i més enllà del nostre clos.

La gran labor de Coromines, sense oblidar els estudis de gramàtica històrica, és la d'etimòleg, amb dos vastíssims sementers de conreu: el del lèxic comú i el dels noms de lloc. La seva preparació era increïble. Diuen que dominava més de deu idiomes a la perfecció, àrab i sànscrit inclosos. Conten que no es limitava a la coneixença de les formes de l'estàndard, sinó que sabia els més insospitables detalls de llurs dialectes. Això, combinat amb una insòlita capacitat de retenció i d'associació, li permetia posar en relació mots de contrades allunyades per a mostrar parentius lingüístics o confluències lèxiques, difícilment detectables sense una preparació com la que tenia.

Només la publicació del diccionari etimològic castellà, amb la nombrosa informació que conté del català, ja bastaria perquè el nom de Coromines ocupàs un lloc d'honor. Afegiu-hi els nou volums de l'etimològic català, a més de nombrosos llibres i articles publicats pertot arreu i tendreu el perfil d'un homenet gegantesc.

Si alguna vegada treim a la llum possibles errors de l'obra del mestre, ho feim esperonats per amor a la llengua i perquè som fidels lectors dels treballs de l'emèrit investigador. Tanmateix, quan de l'ètim d'un vocable no en sabem absolutament res, la primera cosa que feim és mirar què diu el Coromines.

L'obra de la qual més s'ha parlat abans de ser publicada és l'*Onomasticon Cataloniae*, anunciat com a recull de tots els noms de persona i de lloc de les terres catalanes. El bagatge de noms propis que manejava l'autor deu acostar-se al mig milió! És el botí acaramullat per un gran caminador que de bona hora va recórrer tot el domini lingüístic. Va ser dos dies al meu Santanyí, la primera quinzena de maig de 1964.

"Ha passat per Santanyí un savi. Un dels majors prestígis mundials en la lingüística", escrivia Bernat Vidal i Tomàs fa quasi trenta-tres anys. Avui podem escriure unes frases semblants: "Per a honor dels catalans, un savi ha treballat tres quarts de segle, un dels majors prestígis de la lingüística mundial".

Cosme Aguiló

FOTO CEDIDA PER EL TEMPS.

FULL INFORMATIU

Núm 16. - C/ de la Imprenta, 1 - 07001 Palma - Tel 72 32 99 - Fax 71 93 85 · Dipòsit legal: PM 494 - 1991

I Trobada de l'OCB a Lluc

Gràcies a tots

Hem complit 35 anys: "girant l'ullada cap enrera/ guaita les ombres de l'avior/ i de la nova primavera/ sap on s'amaga la llavor". Veniu a passar-hi un bon dia!. Vet aquí el programa (pot tenir millores)

El dissabte 12 d'abril, tindrà lloc l'Acampallengua. Es tracta d'una acampada juvenil a Inca, convocada pels Joves de Mallorca per la Llengua que inclourà entre moltes altres activitats un gran concert.

El diumenge 13 es farà la Diada de l'OCB, les activitats començaran a les 11:00. amb l'assistència a l'ofici (hi cantaran els Blavets), a les 11:45. Benvinguda i recepció del prior de Lluc. Ofrena a la flama de la llengua. Lectura del Manifest i cant de *La Balanguera* amb la Banda

de Música

Des de les 12:00 a les 14:00. Diverses activitats simultànies: es podrà visitar l'exposició *35 anys de l'OCB*; actuació de la Banda de Montuiri (pl. dels Pelegrins); animació infantil a càrrec del grup Cucorba (a l'Acolliment); Ballada Popular amb les escoles de ball de bot de l'OCB de Búger i Sarau Alcudienc d'Alcúdia, i Al-Mayurqa; el Brut Grup de teatre (de l'OCB d'Inca) prepararà, amb Xicarandana i Cinc-Cinc i Mitja (grup de teatre de l'OCB de Búger), un happening.

A 13:30. A la Basílica, concert de la Capella Oratoriana de Mallorca i de la coral Universitat de les illes Balears. Lectura de tres poemes o escrits de Miquel Àngel Riera,

Damià Huguet i Josep M. Palau i Camps.

A les 14:30. Dinar a l'Acolliment (arròs brut, taronges, cacauets, vi i aigua). A les postres: reconeixement als socis i delegacions de l'OCB, parlaments i actuacions musicals (Aires Formenterencs, Isidor Marí i Al-Mayurqa)

Teniu en compte que per la pujada a Lluc: a cada poble on hi ha delegació de l'OCB es posaran autocars. Reserva de tiquets per al dinar (500 pta) i de plaça per a l'autocar: crida al 723299 i delegacions als pobles.

En arribar a Lluc, cadascú pot anar cap a l'Acolliment, deixar els atapins i passejar o gaudir de les activitats previstes (no hi ha per què guardar els trastos al cotxe!).

Serà diumenge dia 13 d'abril. Serà la gran festa dels socis i amics de l'Obra Cultural Balear on celebrarem els primers 35 anys de vida de l'entitat i on confiam a reunir l'energia necessària per empènyer, amb més força que mai, els ideals que feren néixer aquesta casa. Uns ideals que la mantenen viva i amb una salut enviable.

L'entitat vol reconèixer la fidelitat i la contribució, tantes vegades anònima però tan i tan decisivament important, que han fet els socis, les successives juntes directives, les delegacions de la part forana i les seves publicacions, per donar-li tan llarga vida, pes social i eficàcia pública. Serà una manera de donar les gràcies a totes aquelles persones que al llarg d'aquests anys han fet costat a l'Obra Cultural Balear i a la seva raó de ser. Serà un reconeixement a les persones que construeixen el nostre país, als noms i llinatges que estan darrera cada passa que s'ha fet en favor de la llengua i la cultura catalanes, i de la identitat i el ple autogovern per a les Balears.

Trobada de delegacions a Montuiri l'any 1991.

Propostes de política lingüística adreçades al Govern

Necessitat d'un Pla Urgent a la badia de Palma

L'OCB va lliurar, el passat mes de desembre, a la seu del Parlament i a tots els portaveus de cadascun dels grups parlamentaris, un document que incloïa les propostes de l'entitat en temes de llengua de cara a la seva inclusió, com a partides quantificades, als pressupostos de la Comunitat Autònoma per a 1997.

L'OCB, que ja va llançar la proposta en temps de Soler quan aquest propugnà plans pilot als pobles

deixant de banda les zones de major població i dificultat, va exigir sense demora la creació i dotació suficient d'un Pla d'Urgent Intervenció Lingüística a la Badia de Palma, que hauria d'incidir en primer terme en el món sociolaboral i comercial. L'entitat pensava que la importància demogràfica i socioeconòmica dels nuclis de la Badia de Palma, així com la Vila d'Eivissa i de les zones turístiques i costaneres, en general, i la situació gravíssima en què es troba la nostra llengua en aquests indrets, vitals per a la seva supervivència, necessita d'una sèrie d'actuacions urgents.

Una altra de les peticions de l'entitat es va referir al

programa Música per la llengua, que hauria de fomentar l'ús del català a les Balears entre els conjunts de música lleugera que interpreten, sovint davant molta gent i festes, els "estàndards" ballables d'ahir, d'avui i de sempre.

L'OCB demanava també el suport a les emissions en

llengua pròpia de les televisions locals i insulars, ajudes a les publicacions periòdiques en català i a la promoció del català a l'Administració de Justícia. També reclamà que es posi en marxa una campanya de difusió de la realitat de Balears entre la població estrangera resident, per facilitar-ne la integració.

Per evitar l'enèsima repetició del cas sorgit amb *El Geperut de Notre Dame*, proposà un suport estable a l'intercanvi de pel·lícules i programes audiovisuals, doblats en la nostra llengua, amb la Generalitat de Catalunya i de València (Canal 9 té doblades al valencià moltíssimes pel·lícules que són clàssics del cinema).

El calendari de 1997, dedicat a Llorenç Villalonga

Amb motiu del centenari de l'escriptor

L'Obra Cultural Balear ha volgut contribuir als actes de commemoració del centenari del naixement de l'escriptor Llorenç Villalonga i li ha dedicat el calendari de 1997. Ha estat il·lustrat pel pintor Pere Quetgles Ferrer, més conegut com a Xam.

L'OCB no podia romandre al marge de l'homenatge que Mallorca retrà, durant tot el 1997, a un novel·lista que ens ha definit, tant en la nostra dimensió satiritzable com en l'elegíaca, mitjançant el treball de la memòria.

El calendari presenta dotze fragments de les obres més importants de l'escriptor i un conjunt de xilografies del pintor

mallorquí Xam, triades per ell mateix, gravades al burí i realitzades en un període comprès entre els anys 1950 i 1970.

Les tendències pictòriques de Xam han estat diverses si bé des de l'any 1976 es dedica quasi exclusivament a la pintura abstracta. Per fer la seva obra, l'artista ha utilitzat sovint materials extrapictòrics, ja sigui el collage, el frottage o el grattage, arenes, draps, cordes, papers o fustes. Xam, al llarg de la seva dilatada carrera, ha aconseguit diversos premis. També s'ha dedicat a l'ensenyament, a la crítica d'art i a l'edició de llibres antics. I ja va fer el cartell del 25 aniversari de l'OCB.

Voltor facilitarà la recepció del segon canal valencià de televisió

L'OCB ha afirmat el seu interès en la recepció del segon Canal 9 de València, que es preveu que comenci a funcionar en aquest primer trimestre de 1997. L'Associació Voltor, entitat germana de l'OCB, serà l'encarregada de gestionar la recepció del nou canal a les illes Balears.

La televisió valenciana té en projecte posar en marxa (com va fer TV-3 amb el C-33) un segon canal en llengua pròpia i amb caràcter de servei públic. La segona cadena de Canal 9 oferirà contin-

guts de tipus divulgatiu, i centrarà la seva oferta en informatius, documentals i esports minoritaris.

L'OCB considera que un canal íntegrament en valencià pot cobrir mancances informatives i lingüístiques i ajudar a compensar el desequilibri que es produeix en favor del castellà en el conjunt dels mitjans de comunicació.

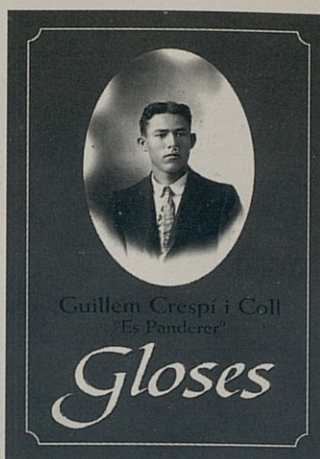
També, com diu molta gent, pot ser una via que faci més fàcil l'accés a la llengua catalana per als castellanoparlants i estrangers residents a Mallorca.

Guillem Crespí i Coll, es Panderer. Gloses

L'Obra Cultural Balear organitzà la presentació del llibre titulat Guillem Crespí i Coll, es Panderer (1890-1948). Gloses. L'acte tingué lloc al pati de les Escolles Velles de Santa Margalida, i comptà amb una nombrosíssima presència d'assistents, més de tres-centes persones. Intervingueren en la vetlada Guillem A. Crespí Alemany, nét des Panderer, qui recordà la biografia del glosador; a continuació, Miquel Sbert i Garau, autor del pròleg del llibre i un dels millors coneixedors del món de les gloses, parlà d'aquesta mostra de la literatura popular i del paper que el llibre presentat hi pot jugar. Seguí en l'ús de la paraula l'historiador Gaspar Valero i Martí, director de la revista *El Mirall* i col·laborador, des de la seva fundació, de la delegació de l'OCB de Santa Margalida, qui parlà del paper de les gloses dins les rondalles mallorquines. L'acte fou presentat per Rafel Bordoy i, a més, comptà amb la presència de Catalina Moll i d'Antoni Mas, autors, respectivament dels capítols introductoris del llibre titulats *Els glosadors* i *Les gloses de temàtica sociopolítica*. Com a cloenda de l'activitat, alguns dels fills de Guillem Crespí, es Panderer, recordaren de viva veu algunes de les gloses del seu pare, i arrodoniren una vetlada deliciosa, difícilment oblidable per tots els presents i per la crònica local de Santa Margalida.

Com diu Miquel Sbert al pròleg de l'obra presentada, «El cas de Guillem Crespí es Panderer, una veu clara i una capacitat d'expressió, avui salvades per als seus conciutadans i pels seus conciutadans, pot servir bellament d'exemple d'actitud vital oberta, intel·ligent i amb afinat sentit de la ironia», com queda clar quan, segurament al principi del franquisme, el glosador critica la gestió municipal:

*A la Vila hi ha cabrers
i ses cabres que fan tala
aqueixs perduts de la Sala
mos cerquen fotre es doblers.*

Després de catorze anys d'Estatut arriba el decret del 50%

A l'hora de tancar aquest número han aparegut les primeres notícies segons les quals el Govern balear aprovarà l'esperat Decret de català a l'escola que podria fixar un mínim del 50% d'assignatures i d'hores en la llengua pròpia de les Balears. D'entrada, és una bona notícia. L'aprovació d'aquest Decret serà mèrit del Govern que ho acordi; ho serà de l'oposició política que l'ha reclamat amb insistència i també serà mèrit de tots els mallorquins que han sortit massivament al carrer aquests dos darrers anys reclamant una política lingüística que substituís l'absentisme del govern de Gabriel Canyelles en aquest tema. L'aprovació del Decret donarà la raó a tots els qui s'oposaren amb fermesa a l'Ordre Rotger tot demanant una sola xarxa escolar que formàs ciutadans de les Balears amb un domini suficient de les dues llengües i no dues xarxes, una en castellà i una altra en català. Deim aquestes paraules amb la reserva d'una opinió més elaborada sobre l'articulat concret del Decret. I des d'ara no podem deixar de significar que si es confirma que el Decret és prou acceptable en si, aleshores la seva aplicació també ho ha de ser. La Llei de la llengua era prou bona i es va guardar al calaix de les bones intencions. El Decret 100 era bo i va anar directament al mateix moble. Mantenir una sana i democràtica pressió de l'opinió pública en favor del català a l'escola és recomanable i ben necessari perquè el Decret de Mínims no vagi al mateix calaix. En joc hi ha la configuració futura d'una societat cohesionada mitjançant el coneixement de, com a mínim, les dues llengües oficials. L'alternativa és la fractura social en dues o més comunitats lingüístiques. Potser amb el català a l'escola no n'hi ha prou per salvar la llengua pròpia, però sense l'escola seria impossible.

Formentera celebra el seu repoblament

L'Obra Cultural Balear de Formentera ha desenvolupat, al llarg de 1995 i 1996, una sèrie d'activitats destinades a celebrar els 300 anys del darrer repoblament i, a la vegada, el 750è aniversari del primer establiment de població catalana a l'illa.

El 24 de desembre de l'any passat es va celebrar la II Festa del Repoblament, que l'OCB de Formentera té intenció de convertir en una diada anual. Nombroses persones es varen reunir a la Creu d'en Fita per commemorar la data en la qual el comerciant eivissenc Marc Ferrer començà la repoblació de la menor de les Pitiüses ara fa tres segles.

Durant dos anys, l'OCB de Formentera ha celebrat el repoblament de l'illa amb representacions teatrals, cicles de conferències i lliurament de plaques commemoratives. El premi Pep Simon de 1996, atorgat a Xumeu d'es Bosc, formenterer emigrat a l'Argentina, per la seva contribució al folklore de l'illa, es va incloure també en la campanya de commemoració dels 300 anys.

Segons Santi Colomar, president de l'OCB de Formentera, que assistí amb Antoni Salvà a la II Trobada d'Entitats Ciutadanes el passat 20 de desembre, la celebració pot servir per començar de nou, per recuperar un temps perdut i per retrobar una identitat pròpia i col·lectiva.

NOTÍCIES DE L'OBRA

Els Joves de Mallorca volen "normalitzar" l'Ajuntament de Palma

Dins la campanya per la normalització lingüística a Palma, la Plataforma de Joves de Mallorca per la Llengua organitzà diverses accions de protesta com la presentació de 2.000 queixes de ciutadans al registre municipal de Palma o la col·locació simbòlica de plaques als carrers que encara tenen el seu nom en català. També organitzaren una taula rodona, a la qual convidaren els portaveus de tots els grups polítics amb representació al consistori. L'objectiu era fixar l'atenció de l'opinió pública en els déficits de "normalitat" lingüística de l'Ajuntament de Palma.

Els assistents a la taula rodona, Antoni Roig (PSOE), Sebastià Serra (PSM-NM) i Joan Font (EU), varen decidir presentar, conjuntament amb els Joves de Mallorca per la Llengua, una sèrie de propostes d'actuació al Consistori. Dins les conclusions elaborades conjuntament, destaca la iniciativa de reclamar a l'equip de govern un diagnòstic sobre l'estat de la llengua catalana a l'Ajuntament i al municipi. Ja fa anys que l'actual equip es va comprometre a fer-ho. Després es preveu fer propostes concretes dins les àrees on es troben més dificultats per a la normalització, com urbanisme, manteniment, serveis jurídics i esports.

Els Joves per la Llengua

i els participants a la taula rodona varen considerar necessari estudiar les vies

legals i judicials que existeixen per impedir que les propostes fetes en una llengua diferent a la catalana no avancin, i d'impedir incompliments per part de l'equip de govern del Reglament de normalització lingüística.

D'altra banda, entengueren que s'haurien de posar en marxa una sèrie d'avantatges fiscals per als comerços i empreses que emprin habitualment o únicament la llengua catalana en rètols, comunicats, publicitat, etc. En la mateixa línia, acordaren instar l'Ajuntament a fer una crida institucional unànime (un ban, per exemple) a l'ús de la llengua catalana per part de la ciutadania.

La manca d'interès polític impedeix estrenar *El Geperut de Notre Dame* en català

Tot i les gestions que va realitzar la plataforma Joves de Mallorca per la nostra llengua. Però el director general de Cultura i Política Lingüística, Jau-

me Gil, s'hi va posar tard i no ho va aconseguir. Ara s'ha promès des del Govern que *Hèrcules*, la pròxima producció de Disney, s'estrenarà en català a Mallorca.

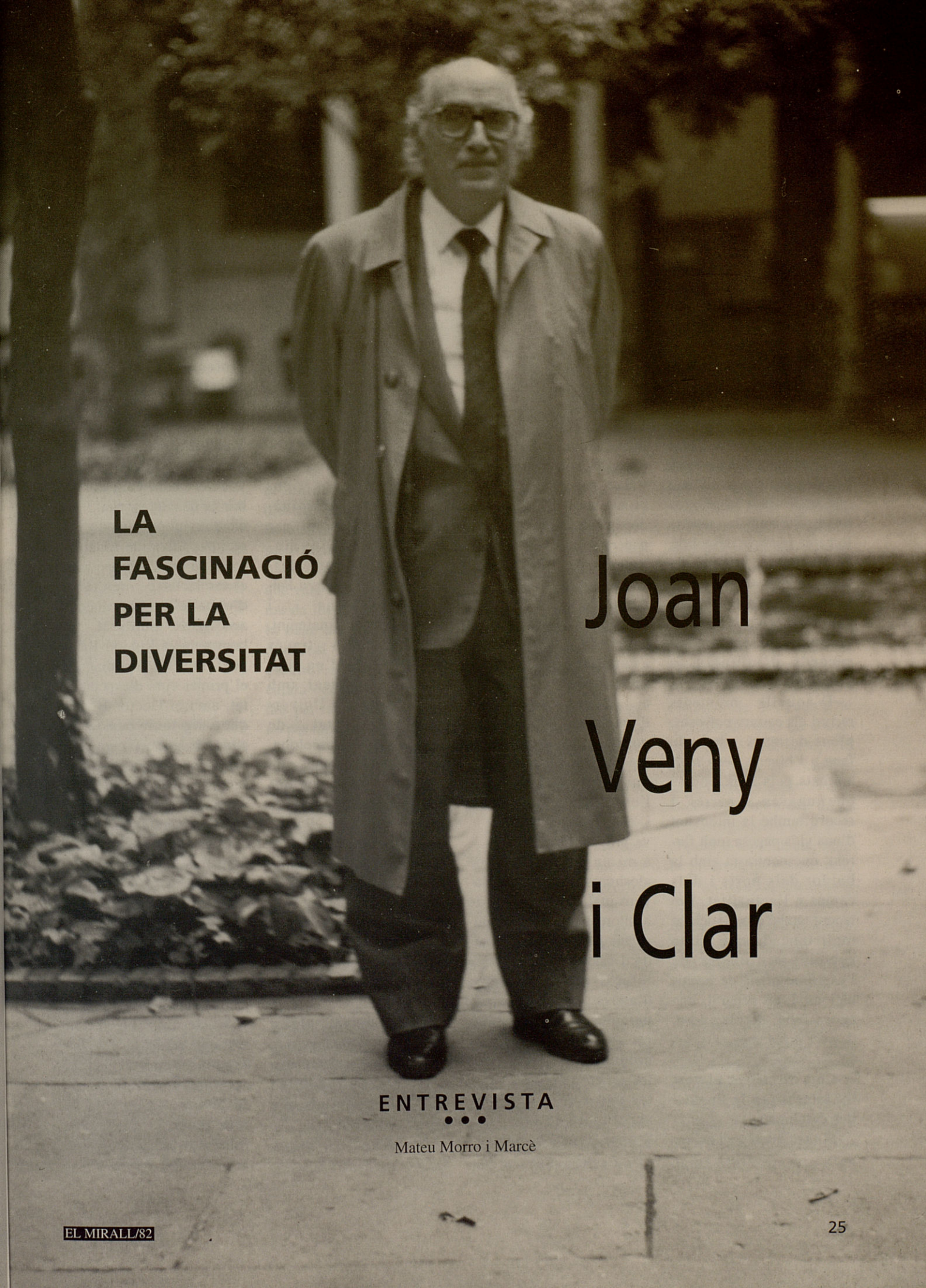
L'Obra Cultural Balear aconsellà ajuntar els esforços del Govern balear amb els de la Generalitat de Catalunya per poder negociar, amb la distribuïdora europea de Disney, en les millors condicions possibles unes clàusules de distribució que no perjudiquin l'exhibició del film en català. Que la Direcció General de Cultura i Política Lingüística del Govern Balear negociàs tota sola podria ser com fer retxes dins l'aigua.

Els Joves de Mallorca per la Llengua treballen per la normalització lingüística de l'Administració.

Llengua per aconseguir l'estrena en català de la darrera pel·lícula de Disney, *El Geperut de Notre Dame*, la manca d'interès de la Conselleria de Cultura del Govern balear va impedir que els nins de les Balears la poguessin gaudir aquest Nadal.

Després que la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya arribàs a un acord amb Buenavista Internacional, la distribuïdora de Disney, per doblar al català *El Geperut de Notre Dame*, Joves de Mallorca per la Llengua informaren la Conselleria de Cultura del Govern balear de l'existència de còpies de la pel·lícula en la

**LA
FASCINACIÓ
PER LA
DIVERSITAT**

**Joan
Veny
i Clar**

ENTREVISTA
•••

Mateu Morro i Marcè

No és difícil trobar el despatx del Dr. Veny a la Universitat de Barcelona. Camín per les sales plenes d'estudiants, deman clarícies als bidells, i a la fi, a un racó pujant una petita escala, trob en

Joan Veny treballant, escoltant gravacions dialectològiques, voltat de llibres i de caramulls de cintes magnetofòniques, pulcrament ordenades.

La precisió de les seves respostes, el to viu que adopta quan parla de la dialectologia, dels seus mètodes i dels seus mestres, em produeix la sensació de trobar-me davant un home que estima molt la seva feina. Un savi de la Universitat de Barcelona, però amb arrels profundes en el terror, en els carrers i les gents de Campos. Un home que, part damunt tot, valora l'amor a la feina ben feta, i que es lliura a la recerca lingüística amb la mateixa força de quan va descobrir, de jove, el vell idioma català de les cançons populars i dels documents de l'arxiu del seu poble.

-Quins són els vostres records d'infància, a Campos?

-D'aquells moments record els carrers polsosos, plens de macs, plens de fang a l'hivern, però molt animats pels nins i nines que jugaven al carrer. I record també la intensitat d'una vida pagesa molt florent, que contrasta amb la buidor dels horts i dels camps a l'actualitat. Em record també d'una societat molt tancada que vivia sobretot a l'ombra de l'església, plena de prohibicions. I, en general, una època feliç, de placidesa, de pocs problemes.

-Com va néixer el vostre interès per la lingüística catalana?

-El meu interès va néixer

segurament a través de la història, és a dir, a finals de batxillerat amb un company d'estudis vam preparar unes monografies històriques sobre l'església rural de Sant Blai i sobre Sant Joan de la Font Santa, i això ens va obligar a anar als

arxius, a l'arxiu municipal i a l'arxiu parroquial, i aleshores vam remenar documents i papers vells i ens vam adonar que aquella gent, aquells avantpassats nostres, a més d'usar oralment la seva llengua també l'escriuien, i això em va provocar

a mi un impacte, perquè aleshores, tot i que parlàvem mallorquí, català de Mallorca, a l'hora d'escriure ens passàvem a l'estàndard castellà. També vaig interessar-me, a través d'aquests documents, per paraules que no entenia, per arcaïsmes, i allò em va produir una emoció molt forta, i em va obrir les portes per a un estudi més aprofundit de la nostra llengua. També la recollida

de cançons populars em va posar en contacte amb una llengua viva, una llengua on brillava l'habilitat de l'autor anònim.

-On vàreu estudiar el batxillerat?

-Vaig fer tot el batxillerat a Campos, al col·legi Fra Joan Ballester. Els primers cursos ens examinàvem a Lluçmajor, després a Palma, i finalment, a través d'un conveni amb la Universitat de Barcelona, com que venien uns llicenciats de Palma vam poder

"La recollida de cançons populars em posà en contacte amb la llengua viva"

examinar-nos a Campos mateix. Record el senyor Gomila ànima del col·legi, el senyor Eusebi Riera, un gran professor; el senyor Nadal, de matemàtiques; el senyor Alomar...

-Hi va haver algun d'aquests professors que vos influís, d'una manera particular, o fomentàs aquelles inquietuds que anàveu adquirint?

-No, la veritat és que

record que a tercer o quart curs va figurar a la taula d'avís una nota que deia que no es podia parlar en mallorquí i que s'havia d'usar sempre el castellà. Estàvem en aquesta situació totalment hegemònica d'aquesta llengua, i tots els professors s'expressaven en castellà. Des del punt de vista lingüístic, per tant, no vaig notar cap influència. Va esser arran del contacte amb aquells documents que vos deia com vaig descobrir la llengua escrita. I les cançons populars que em recitava l'àvia de Lluçmajor i la meua mare van esser la base, més tard, d'un article sobre cançons amoroses publicat en homenatge a Rubio i Balaguer. Fou a Barcelona, en el primer curs d'especialitat, amb el Doctor Badia, que vaig tenir ocasió de parlar de la cançó popular a Mallorca. Arran d'aquell seminari el Pare Ginard es va assabentar d'aquest interès, i vàrem establir un contacte molt interessant i molt fecund pel que fa al cançoner.

-Quines persones han tengut una influència sobre la vostra investigació, i sobre la vostra trajectòria científica?

-El germen que havia aparegut en l'estudi de les cançons populars i dels documents antics es va desenvolupar en tota la seva plenitud quan vaig venir a estudiar Romàni-

ques a Barcelona l'any 1949 i em vaig trobar amb Antoni M. Badia i Margarit, que ha estat un gran professor i el meu mestre. De seguida em vaig identificar amb ell com a persona i com a professor, per la seva qualitat expositiva i pel seu amor a la feina ben feta, i vam iniciar una sintonia que ha anat augmentant amb els anys. També hi ha hagut altres influències, molt positives, com la del professor Bastardas, de grans qualitats científiques i humanes. Després vaig anar mig any a Lovaina, a ampliar estudis de dialectologia amb Sever Pop, autor de l'Atles Lingüístic de Romania. Però, és clar, hi ha mestres que no hem tingut a les aules però que a través de la seva obra o d'un contacte personal han exercit una influència important, com Francesc de Borja Moll i Joan Coromines.

-No devien esser fàcils els estudis de filologia catalana en aquells moments.

-No, de fet el català només es tocava d'esquilletes, sobretot, a l'assignatura de lingüística romànica, que és una matèria que abraça totes les llengües neollatines. Mossèn Griera, sempre que podia, feia referències al català. Però no va esser fins més tard, quan jo ja havia acabat la carrera, que el Doctor Badia va poder fer el darrer quart d'hora de les classes en català, i fer servir aquesta llengua com a instrument de comunicació dels coneixements que s'estaven transmetent. El que

Joan Veny i Clar al seu despatx de la Universitat.

passa és que, naturalment, el català com a tema d'estudi tenia el seu paper, es feien tesis de llicenciatura, i alguna d'elles força important. En el meu cas, que vaig inaugurar el sistema de les tesines, va esser la base de la futura tesi doctoral sobre les coincidències entre balear i català occidental explicades per raons d'arcaisme i no per raons de poblament.

-Posteriorment, una vegada acabats els estudis de filologia romànica, què vàreu fer?

-A la tornada de Lovaina vaig esser professor ajudant, i després professor adjunt, per oposició, del Doctor Badia. Però un adjunt guanyava molt poc, no podia viure amb el que guanyava, i la possibilitat de guanyar una càtedra es veia molt llunyana i aleshores vaig decidir presentar-me a oposicions d'Institut, i vaig

treure una plaça a Lleida, de professor de francès, i vaig esser-hi dos anys i mig, i després vaig poder desplaçar-me aquí a Barcelona, al Verdaguer, i em vaig vincular altra vegada a la Universitat de Barcelona i compaginava l'ensenyament secundari amb l'ensenyament superior.

-Des de bon començament vos vàreu centrar en la dialectologia catalana. Com veis en els seus grans trets la dialectologia catalana d'avui?

-En relació al 1978, per exemple, que és quan apareix el meu llibre sobre *Els parlars*, que és una síntesi de dialectologia catalana, ha evolucionat i progressat molt, és a dir,

•
"Hi ha una millora en la recerca de la dialectologia"
•••

s'han cobert àrees que no tenien estudis -com la Terra Alta, Andorra, etc.- i s'ha registrat un progrés, en el sentit territorial, molt substancial. Després pel que fa a la temàtica i a la

metodologia també s'ha operat una ampliació remarcable en el sentit que la cultura popular, que és molt important dins la dialectologia, s'ha enriquit amb el mètode de l'etnolingüística, a on s'hi encabeix la sociolingüística, la pragmàtica, l'estadística, la geografia humana, etc. Hi ha per tant una millora en els mètodes de recerca de la dialectologia. La sociolingüística, sens dubte, o el que jo en dic la sociodialectologia, és a dir, l'aplicació dels mètodes de la sociolingüística a la descripció d'un dialecte, també presenta un vessant nou, que ha resultat enriquidor pel progrés de la dialectologia. Igualment la cartografia lingüística, lluny d'anquilosar-se ha perfeccionat els seus mètodes.

-Com valorau l'aportació d'Antoni Maria Alcover a la dialectologia catalana?

-Bé, una aportació extraordinària: en primer lloc per esser autor de les Rondalles Mallorquines d'en

Jordi des Racó, que van fer possible l'únic contacte que tenia el poble mallorquí, almenys un altíssim percentatge de llegidors mallorquins, amb la llengua escrita del català de Mallorca; i pel que fa concretament a la dialectologia doncs hem de dir que n'és el fundador, com ja va reconèixer Meyer Lübke. Un home que coneixia sobre el terreny totes les varietats, que havia recorregut el país pam a pam, i que amb l'obra *Una mica de dialectologia catalana* posa els fonaments de la nostra disciplina; i després per esser l'iniciador del gran diccionari de la llengua catalana, anomenat després *Diccionari Català-Valencià-Balear*, que és una obra monumental, que no totes les llengües poden enorgullir-se de comptar, perquè és un diccionari de caràcter exhaustiu, amb una obra semblant que és fonètic, morfològic, lèxic, que és de cultura popular, etimològic, etc., i que afor-

tunadament va tenir un continuador de l'altura de Francesc de Borja Moll.

-Què em podeu dir de Francesc de B. Moll com a dialectòleg?

-Moll era un home extraordinari com a persona i com a científic, perquè aquest caire humà a vegades falla en els grans personatges, i podem dir amb orgull que Francesc de Borja Moll poseïa aquesta vessant humana, afectiva, realment extraordinària. Bé, doncs Francesc de Borja Moll és un home polivalent, perquè era dialectòleg, també coneixia sobre el terreny totes les nostres varietats, primer pels viatges que va fer acompanyant Mossèn Alcover per tot el domini, i després per les enquestes que juntament amb Sanchis Guarnier va portar a terme per l'*Atlas Lingüístic de la*

Península Ibérica, un gran fonetista, i era, com va demostrar amb la transcripció de cançons populars recollides a *Es Llombards*, un gran etimòleg, de manera que abans de Coromines ell ha estat el nostre gran etimòleg, perquè abans

d'ell les figures de Montoliu i Barnils són, en aquest aspecte, més aviat secundàries; igualment era un gran lexicògraf que amb la seva preparació i gran tenacitat va fer possible la finalització d'aquesta obra del Diccionari que honora tota una cultura. I haurém d'afegir encara les seves *Pautes de gramàtica*, historiador de la llengua, onomatòleg, editor i escriptor.

-I del tot just transpassat Joan Coromines?

-És una figura d'un gran relleu, és un gran colós de la lingüística catalana, hispànica i romànica. Ens

hem de treure el capell davant una personalitat com la seva que, al llarg d'una vida, va portar a terme tres obres monumentals que exigirien tres vides. Em refereixo al *Diccionari Etimològic Castellà*, al *Diccionari Etimològic Català* i a l'*Onomasticon Cataloniae*. Són obres d'una extensió i d'una profunditat realment remarcables, que fan parlar d'un abans i un després de Coromines; naturalment que tenen llacunes i punts vulnerables: el *Diccionari Etimològic*, per exemple, no està al corrent de la bibliografia més recent, ignora aportacions importants fetes els darrers decennis, però és que el mateix Coromines justificava aquesta absència pel fet que si havia de posar-se al dia de les novetats bibliogràfiques aparegudes entorn de cada paraula no hagués pogut concloure la seva obra. Potser més val així, que l'hagi acabada.

-Creis que Coromines és sempre just amb la valoració d'Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll?

-No, és totalment injust. Era un home desconcertant, perquè al costat de mostres d'un mal geni, tenia moments de gran afabilitat i cordialitat. Com a mostra d'aquesta versatilitat tenim el fet que dedica a Moll i a la seva magna obra un dels volums del *Diccionari Etimològic*, però al llarg de les entrades dels 9 volums aprofita la més petita ocasió per blasmar alguna interpretació del *Diccionari Etimològic* que considera

Joan Veny i Clar és professor de la Universitat de Barcelona.

desencaminada, de Moll o d'Alcover, i en general amb poca elegància, i això és el que molesta els amics de Francesc de Borja Moll els quals sentim una gran tristesa davant aquests atacs, a vegades gratuïts.

-Passant ara a la vostra obra. Quins considereu que són els vostres treballs més importants?

-Ja he esmentat la tesi sobre els paral·lelismes lèxics entre el balear, mallorquí i menorquí sobretot, i el català occidental, especialment el valencià, explicables per raons d'arcaisme com he dit. Deprés una obra que vaig escriure en un mes, però que era resultat de recerques anteriors i d'explicacions a classe, que és *Els parlars*, que va tenir un èxit extraordinari, segurament perquè omplia un buit, no hi havia un llibre amb aquesta orientació. Ara començ a preparar, després de prop de vint anys, un manual molt ampli de dialectologia catalana que encabirà totes les aportacions que al llarg d'aquests dos decennis s'han fet. Després soc el responsable principal de l'*Atles Lingüístic del Domini Català* al qual he dedicat moltes hores i al qual hauré de dedicar encara moltes hores més. L'edició del *Llibre de Pestilència* de Jacme d'Agramont, del segle XIV, que era un professor de medicina de Lleida que va escriure un llibre pel poble, perquè sabés com s'havia de defensar del flagell de la pestilència (i ell, oh paradoxa, en fou la primera

El despatx de Joan Veny és ple de llibres i cintes magnetofòniques pulcrament ordenades.

víctima), que crec que és una aportació important a la dialectologia medieval. Després he fet molts d'estudis monogràfics sobre lèxic, sobre els noms de l'esternut, sobre els noms de les figues, sobre els noms de les juies, sobre els noms dels grills, i moltes altres coses: 5 o 6 llibres i uns 150 articles diversos, on m'ocupo de la història de la llengua, d'edició de textos, de problemes de lèxic, de contacte de llengües, etc. He dedicat també tres treballs a l'estudi de l'adaptació al català del fonema velar sord castellà de gente, caja, joven, etc., que segurament serà l'origen d'un llibre més endavant.

-Avui vivim uns moments de canvis aclaparadors, molt ràpids. Sembla que -a part de l'omnipresència del castellà en el nostre cas- la pèrdua de la societat

rural i la desaparició de la cultura popular estan afectant la pervivència dels dialectes històrics de totes les llengües, no sols de la nostra. Quina vigència creis que tenen els estudis de dialectologia? Hi haurà camp d'estudi per a aquesta disciplina a l'era de la informàtica i de les modernes tecnologies de la comunicació?

-Estam en un procés d'anivellament que en uns dominis és més fort que en

altres. En el cas del català el franquisme va preservar, en certa manera, l'estabilitat dels dialectes,

perquè l'estandard era el castellà; la llengua A era el castellà i la llengua B era el català. És clar que hi va haver interferències del castellà sobre el català parlat, però no hi va haver aquesta força anivelladora que té la llengua estandard dins la mateixa llengua com a varietat de registre que tendeix a l'anivella-

ment. La presència i influència d'aquest estandard és bastant tardana, posem cap als anys vuitanta, abans només s'exercia en el nivell de la llengua escrita, però és sobretot arran de l'explosió dels mitjans de comunicació i de l'oficialitat del català, quan aquest estandard pot exercir aquesta força anivelladora sobre les diverses varietats dialectals.

Però el que passa és que la situació del català és un xic diferent, o bastant diferent, de la situació d'altres llengües com el francès, el castellà o l'italià. Els dialectes catalans no estan fortament diferenciats: l'alguerès deu ser el que ho és més, i després ja ve el mallorquí. Bé doncs, el fet de no haver-hi aquestes fissures dialectals tan marcadament diferenciats: poden mantenir amb més comoditat aquestes diferències, i a més hi ha un altre aspecte, i és que no hi ha un estat darrera els Països Catalans, sinó que el domini de la nostra llengua, està repartits en estats diferents:

"Estic preparant un diccionari molt ampli de dialectologia"

...

Joan Veny va néixer a Campos

Itàlia, França, Andorra i Espanya. I dins Espanya hi ha a més les autonomies que tenen també la seva personalitat, a vegades les seves polítiques lingüístiques pròpies, i això també ajuda una mica al manteniment d'aquestes diferències. I també hi ajuda la política lingüística de l'acadèmia de la llengua que és la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, en el sentit que des de Fabra està aplicant un criteri participatiu diferent de l'aplicat en altres llengües. No és un criteri monodialectal sinó polidialectal, és a dir que té en compte els dialectes. És una actitud com a federal, diria jo, que fa que els parlants de les Balears, de València, de Lleida, etc., amb aquest model de llengua que dona entrada a varietats pròpies d'aquestes àrees, s'hi sentin adherits, i per tant, tot i que sens dubte hi hagi un anivellament, això segurament preservarà certes diferències dialectals de

caràcter fonètic, de caràcter lexical, etc.

-Dèieu l'any 1986 que la dialectologia és un dels camps més fascinants de la lingüística. En què fonamentàveu aquesta afirmació?

-Bé, jo crec que la llengua històrica que és el conjunt dels dialectes és l'estat natural, és a dir la situació de la diversitat, que és la cosa més natural del món; el que no és natural és la uniformitat, per això algú considera l'estàndard com un estat patològic de la llengua. El que és natural és la variació, la diversitat, i és fascinant l'estudi d'aquests dialectes pel que tenen de producció natural, mediatitzada evidentment al llarg de la història pels fets polítics, però en principi un fet natural que està lligat a factors històrics, socials, geogràfics, etc. Per estudiar les petjades dels àrabs en el nostre domini lingüístic, per exemple, si ens basam en la llengua

estandard, trobarem uns quants mots àrabs, però si anem a València o anem a Mallorca, sobretot a València, veurem que aquestes petjades són molt profundes, i són els dialectes els que ens porten a descobrir la intensitat d'aquesta presència àraba. D'altra banda la fascinació per l'estudi dialectal ve del fet que, per esser aquests fenòmens de tipus natural diguem-ne, ens donen la possibilitat d'estudiar la tendència a l'arcaisme, a la fidelitat a estats antics de llengua, o bé, a les antípodes, la tendència a una creativitat que resulta apassionant, de manera que els que fan lingüística general naturalment han de venir a parar, sens dubte, en aquestes deus tan fecundes com són els dialectes.

-I els estudis de l'Atles

Lingüístic del Domini Català?

-L'Atles és una obra iniciada pel professor Badia i a la qual em vaig agregar de seguida. Es va fer un qüestionari que té 2.400 preguntes, i entre els anys 1965 i 1975 es van fer el gruix de les enquestes a 190 localitats dels Països Catalans. En aquest sentit, té l'avantatge que reflectirà la situació de la llengua catalana en aquest decenni. L'obra aporta un qüestionari molt ampli, amb molt d'esment per la cultura material, per tant anirà acompanyat de gran quantitat de fotografies i de dibuixos, i també d'etno-textos, és a dir, de narracions lliures fetes pels subjectes que van intervenir a l'enquesta. Tot això és objecte d'informatització. La situació actual és que ja tenim entrades a l'ordinador, una base de dades, 130 localitats de les 190. Això vol dir, doncs, que la cosa tira endavant. Comptem amb un ajut de la Fundació Catalana de Gas, i també un ajut de la Unió Europea.

"La llengua històrica és el conjunt dels dialectes en l'estat natural"

•••

Després d'acabades les enquestes, una part fetes amb transcripció directa i una altra part amb gravació magnetofònica, va passar que l'equip de treball es va dispersar, i això unit a la manca de recursos econòmics va fer que passàssim per una fase de repòs. Després amb la reforma de l'Institut d'Estudis Catalans, que va aportar un ajut important, i els ajuts que ja he esmen-

tat, hem pogut endegar de bell nou aquesta obra, i ara sí que tenim el compromís seriós d'acabar-la. D'aquí a un any i mig més la base de dades ha d'estar completa, i després passarem a la fase cartogràfica.

-Quins són els vostres projectes, a més d'acabar l'Atles?

-Projectes en tinc molts. En primer lloc ja he esmentat un manual de dialectologia catalana pel qual tinc una gran il·lusió; fer una història de la dialectologia catalana, que ja tinc mig feta; fer una antologia històrica dels dialectes catalans; tinc també molt avançat un llibre sobre l'eivissenc que espero que publiqui l'editorial Moll; tinc una sèrie d'articles que reuniré amb el títol de "Ecodialectologia", és a dir, un estudi lingüístic, lèxic sobretot, sobre els noms d'essers de la natura: el mosquit, el grill, certes plantes i ocells, etc.; i sobretot un llibre que em fa molta il·lusió que es titularà *Història lingüística dels nostres peixos*; i després això que us he dit abans sobre el fonema velar sord castellà en les

Veny ha publicat treballs sobre lingüística i dialectologia.

seves adaptacions al català.

-Des de 1978 sou membre de l'Institut d'Estudis Catalans. Quina ha estat i quina és la vostra feina dins aquesta institució?

-He estat vocal i he estat vice-president de la Secció Filològica, i he estat lligat a la comissió lexicogràfica que ha preparat la publicació del *Diccionari de l'Institut*. Després formo part de la comissió de publicacions, i soc director de l'Oficina de Consultes que funciona des de fa uns pocs mesos, que és una oficina que està al servei dels ser-

veis lingüístics, després estic també a la comissió de l'estandard lèxic oral. Ha sortit ja la part de fonètica i la part de morfologia, i ara estam pendants d'acabar la part de sintaxi i la part de lèxic, de la qual soc en certa manera responsable.

-La vostra activitat dins l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes també ha estat important.

-He estat lligat des dels seus orígens a aquesta associació. Vaig assistir al primer col·loqui d'Estras-

burg l'any 1968, érem uns 40 professors, i jo vaig presentar una ponència de dialectologia, i he assistit a gairebé tots els altres col·loquis. Se'n va fer un segon a Amsterdam el 1970 i a Cambridge, el 1973, ja es va fundar l'Associació. He estat vocal, he estat vice-president, i ara, al darrer col·loqui de Frankfurt, vaig esser elegit president d'aquesta associació. El proper congrés tindrà lloc a Palma el mes de setembre. La funció del president i dels membres de la junta és, bàsicament, la prepara-

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

**ES
REFUGI**

20è ANIVERSARI

VIA SINDICAT, 21 (pati interior)
Antic Edifici del Sindicat Forà
Tel. 71 67 31 • Palma

ció d'aquests col·loquis i després de publicar una revista que són els "Estudis de Llengua i Literatura Catalanes", de la qual en solen sortir dos números cada any. El proper serà dedicat en homenatge al professor britànic Arthur Terry, que va ésser president de l'Associació, i autor d'obres importants sobre la literatura catalana.

-Passant a un altre terreny, i ja per acabar. Com veis el futur de la llengua catalana?

-L'enunciat del possible futur del català és en funció de l'àrea on et situïs. És a dir, un se situa en un poble de Mallorca i aleshores constata que hi ha un ús social, que hi ha certs pobles que tenen fins i tot un Col·legi Públic on tot es fa en català, per exemple, que es fa una revista, també tota en català, aleshores hom diu: això va molt bé. Per tant a l'ús social s'hi afegeix l'ús formal, i això és molt positiu. Però te'n vas després a Palma, te'n vas a Calvià o a certes àrees de la costa, te'n vas a Eivissa, o te'n vas al metro de Barcelona i, és clar, sents molt de castellà. A Mallorca, concretament, no s'ha parat la immigració, sembla que continua rajant, a l'inrevés de Catalunya on sembla que s'ha estroncat, i aleshores, és clar, això fa pensar que hi ha dificultats per a aquest futur, sobretot tenint en compte la demografia de castellanoparlants i catalanoparlants, 50% i 50% a Catalunya. Això planteja problemes, i un es meravella de com des del punt de vista polític s'està

solucionant. Perquè amb aquesta situació resulta difícil fer front a una situació de conflicte lingüístic com la que es presenta a Catalunya i en el domini català en general, però jo repasso la història i com que som de natura optimista penso

•
"L'enunciat del possible futur del català és en funció d'on et situïs"
•••

en el cas dels occitans que des del segle XIV fins al 1700, més o menys, varen emigrar en quantitats importants des del migdia de França cap a Catalunya, cap al domini català, i hi

havia pobles del Baix Llobregat per exemple que tenien el 30, el 40 i el 50%, d'individus de sang occitana i que parlaven occità quan varen venir aquí, naturalment.

Bé, aquesta gent fou totalment assimilada, integrada, i, fins i tot, quan s'analitzen els elements constitutius del català els occitanismes són de caràcter literari, sobretot, però occitanismes que s'hagin incrustat en el codi viu de la llengua no n'hi ha. Ja sé que la com-

paració no és exacta i que potser no és afortunada, però jo no puc evitar de girar els ulls cap enrera i tenir en compte aquesta situació que es va resoldre d'una manera satisfactòria a favor del català, i aleshores penso que al llarg d'unes generacions, que no han de ser gaires, el temps històric farà que el català ocupi el lloc que li correspon en aquestes terres, tot i que potser serà difícil de substituir el bilingüisme català-castellà per un monolingüisme català, que és al que aspiren molts. Això potser serà difícil, potser estam condemnats al bilingüisme, però el que interessa és que el català no sigui ofegat per aquesta altra llengua que ha estat hegemònica tant de temps; que els que viuen aquí, en domini català, s'adonin que la llengua pròpia de Catalunya, dels Països Catalans, és el català, i que el camí desitjable seria el de la integració total.

-El castellà és també una llengua de Catalunya i de les altres terres de parla catalana?

-El castellà en el domini català és una llengua sobrevinguda, això és indiscutible, per tant sols hi ha una llengua pròpia que és el català, i l'altra ha estat portada per l'administració, pels immigrants, i jo crec que la situació no és normal, i que a través de les polítiques lingüístiques el que s'ha de procurar és que el català recuperi aquestes àrees perdudes, aquestes parcel·les que li han estat arrebatades, i ocupi el lloc que li correspon.

L'amor a les paraules

Joan Veny i Clar va néixer a Campos el 1932. Estudià a Barcelona i Poitiers. Doctorat en Filologia Romànica el 1956 amb una tesi sobre els paral·lelismes lèxics en els dialectes catalans. Profund coneixedor de la parla viva d'arreu de les terres catalanes i, alhora, del moderns mètodes de la tècnica lingüística contemporània. Ha publicat gran quantitat de treballs sobre lingüística i dialectologia com *Els castellanismes de la llengua parlada* (1961), *Notes phonétiques sur le parler de Campos* (Majorque) (1962), *Cançons populars mallorquines* (1962-1967). Des del 1965 va començar a col·laborar amb Antoni M. Badia i Margarit en l'*Atlas Lingüístic del Domini Català*, empresa monumental i col·lectiva en la qual segueix. Va dur a terme l'edició crítica del *Regiment de preservació de pestilència* de Jacme d'Agramont (1971), *Dialectologie catalane* (1973), *El valencià meridional* (1976), *Els nostres peixos* (1976), *Aproximació a l'estudi del dialecte eivissenc* (1977), *Els parlars* (1978). El 1978 va ingressar com a membre adjunt a la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. *Estudis de geolingüística catalana* (1978). Des del 1983 és catedràtic de Dialectologia Catalana a la Universitat de Barcelona. Dirigí les enquestes realitzades al domini català per al *Léxico de los marineros peninsulares* (1985-1989), *Introducció a la dialectologia catalana* (1986), *Mots d'ahir i mots d'avui* (1991), *Onomàstica i dialectologia* (1996). Veny és vice-president de l'*Atlas Linguistique Roman*. President de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes.

DARRERES INCORPORACIONS AL CATÀLEG DE PUBLICACIONS DE LA UIB

Revista de Psicología del Deporte. Palma: UIB (Dept. de Psicologia); FEAPAFD, 1996. 154 pàg.; 24 cm. ISSN: 1132-239-X. *Preu núm. 1-5: 2.000 ptes. Preu núm. 6: 2.750 ptes.*

Los poemas necesarios (Estudios y notas sobre la poesía del medio siglo). ROVIRA, Pere. 1a. edició. Palma: UIB, 1996. 133 pàg.; 24 cm. Col·lecció Assaigs, 3. ISBN: 84-7632-257-7. *Preu: 1.600 ptes.*

Investigació i dissenys en teoria del currículum. ROSSELLÓ RAMON, M. Rosa. 1a. edició. Palma: UIB; Conselleria d'Economia i Hisenda del Govern Balear, 1996. 130 pàg.; 22 cm. Col·lecció Didàctica i Psicopedagogia, 3. ISBN: 84-7632-278-X. *Preu: 1.600 ptes.*

VISPRO.Grafies. BORNAS, X.; SERVERA, M.; LLABRÉS, J. 1a. edició. Palma: UIB; La Caixa; Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, 1996. 72 pàg.; 22 cm. Col·lecció Didàctica i Psicopedagogia, 4. ISBN: 84-7632-275-5. *Preu: 2.000 ptes.*

Las prohibiciones voluntarias de disponer. DOMENGE AMER, Bartolomé. 1a. edició. Madrid: UIB; Editorial Civitas, 1996. 351 pàg.; 20 cm. ISBN: 84-470-0690-5. *Preu: 3.200 ptes.*

Legislació d'ordenació del territori i urbanisme de les Illes Balears. BLASCO, Avel·lí. 1a. edició. Palma: UIB, 1996. 434 pàg.; 24 cm. ISBN: 84-7632-276-3. *Preu: 3.900 ptes.*

Medi. Base de dades de recursos per a l'educació ambiental i la interpretació del patrimoni a les illes Balears. SUREDA, Jaume; CATELLAS, Francesca; URBINA, Santos. Palma: UIB; FSE; Govern Balear, 1996. Col·lecció Pedagogia Ambiental, 9. 94 pàg.; 22 cm. ISBN: 84-920680-27. *Preu: 2.500 ptes.*

El Parlament de les Illes Balears. GARCÍA PÉREZ, Rafael D. 1a. edició. Palma: UIB, 1996. Col·lecció Assaigs Jurídics, 3. 111 pàg.; 24 cm. ISBN: 84-7632-286-0. *Preu: 2.000 ptes.*

Entre la vida i els llibres. ESTELRICH, Joan. 1a. edició. Barcelona: UIB; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996. Col·lecció Biblioteca Marian Aguiló, 20. 344 pàg.; 19 cm. ISBN: 84-7826-747-6. *Preu: 1.950 ptes.*

Assaigs literaris. QUADRADO, Josep M. 1a. edició. Barcelona: UIB; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996. Col·lecció Biblioteca Marian Aguiló, 21. 253 pàg.; 19 cm. ISBN: 84-7826-780-8.

Lectures de Maria-Antònia Salvà. 1a. edició. Barcelona: UIB (Dept. de Filologia Catalana i Lingüística General); Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996. Col·lecció Biblioteca Miquel dels Sants Oliver, 3. 228 pàg.; 19 cm. ISBN: 84-7826-708-5. *Preu: 1.950 ptes.*

Onomàstica i literatura. MIRALLES I MONSERRAT, Joan. 1a. edició. Barcelona: UIB (Dept. de Filologia Catalana i Lingüística General); Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996. Col·lecció Biblioteca Miquel dels Sants Oliver, 4. 272 pàg.; 19 cm. ISBN: 84-7826-713-1. *Preu: 2.080 ptes.*

Ferrando Valentí i la seva família. BARCELÓ CRESPI, Maria; ENSENYAT PUJOL, Gabriel. 1a. edició. Barcelona: UIB (Dept. de Filologia Catalana i Lingüística General); Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996. Col·lecció Biblioteca Miquel dels Sants Oliver, 5. 103 pàg.; 19 cm. ISBN: 84-7826-750-6. *Preu: 1.200 ptes.*

La Guerra Civil a Consell. Les penes de mort. SANTANA, Manel. 1a. edició. Palma: UIB; Edicions Documenta Balear, 1996. Col·lecció La Guerra Civil a Mallorca. Poble a poble, 1. 94 pàg.; 22 cm. ISBN: 84-89067-08-2. *Preu: 1.500 ptes.*

La Guerra Civil a Sant Joan. Cacics i repressors. COMPANY, Arnau. 1a. edició. Palma: UIB; Edicions Documenta Balear, 1996. Col·lecció La Guerra Civil a Mallorca. Poble a poble, 2. 160 pàg.; 22 cm. ISBN: 84-89067-14-7. *Preu: 1.500 ptes.*

Les flors de la claror. HUGUET, Damià. 1a. edició. Palma: UIB; Sa Nostra, 1996. Col·lecció Poesia de Paper, 46. 29 pàg.; 21 cm. *Preu: 400 ptes.*

Poemes. SÒRIA, Enric. 1a. edició. Palma: UIB; Sa Nostra, 1996. Col·lecció Poesia de Paper, 47. 28 pàg.; 21 cm. *Preu: 400 ptes.*

Cuaderno de Valldemossa. GARCÍA MARTÍN, José Luis. 1a. edició. Palma: UIB; Sa Nostra, 1996. Col·lecció Poesia de Paper, 48. 29 pàg.; 21 cm. *Preu: 400 ptes.*

Las nubes eran blancas. SABIOTE, Diego. 1a. edició. Palma: UIB; Sa Nostra, 1996. Col·lecció Poesia de Paper, 50. 37 pàg.; 21 cm. *Preu: 400 ptes.*

Poemas de la bahía. MESA TORÉ, José Antonio. 1a. edició. Palma: UIB; Sa Nostra, 1996. Col·lecció Poesia de Paper, 51. 30 pàg.; 21 cm. *Preu: 400 ptes.*

Club náutico. ROSALES, José Carlos. 1a. edició. Palma: UIB; Sa Nostra, 1997. Col·lecció Poesia de Paper, 52. 30 pàg.; 21 cm. *Preu: 400 ptes.*

La revenja d'Arquimedes. Els plaers i els perills de la matemàtica. HOFFMAN, Paul. Traducció: Deborah Bonner. 1a. edició. Palma: UIB; Editorial Moll, 1996. Col·lecció Scientia, 1. 254 pàg.; 21 cm. ISBN: 84-273-0756 x.

Deserts. PEYRÓ, Josep Pere. 1a. edició. Palma: UIB; Consell Insular de Mallorca, 1996. Col·lecció Tespis, 4. 59 pàg.; 22 cm. ISBN: 84-7632-293-3. *Preu: 750 ptes.*

Com una rondalla. Els treballs i la vida de mossèn Alcover. JANER MANILA, Gabriel. 1a. edició. Palma: UIB, 1996. 158 pàg.; 24 cm. ISBN: 84-7632-289-5. *Preu edició especial: 3.000 ptes.*

Gustavo Adolfo Bécquer. Rimas. Léxico, concordancias y estadística. JORDA, G. M.; PAMIES, C. 1a. edició. Palma: UIB, 1996. 26 pàg.; 21 cm. ISBN: 84-7632-296-8. *Preu: 350 ptes.*

Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera. Volum II. 1a. edició. Palma: UIB; Consell Insular d'Eivissa i Formentera; Institut d'Estudis Ievissencs, 1997. 404 pàg.; 29 cm. ISBN: 84-7632-235-6 (O.C.). *Preu: 7.800 ptes.*

Demana'ls a la teva llibreria o al Servei de Publicacions de la Universitat de les Illes Balears.

Si t'interessa, també hi pots sol·licitar el catàleg de publicacions.

Campus universitari. Cra. de Valldemossa, km 7.5.

07071 Palma (Balears).

Per a més informació: Tel.: 17 34 64

**Universitat de les
Illes Balears**

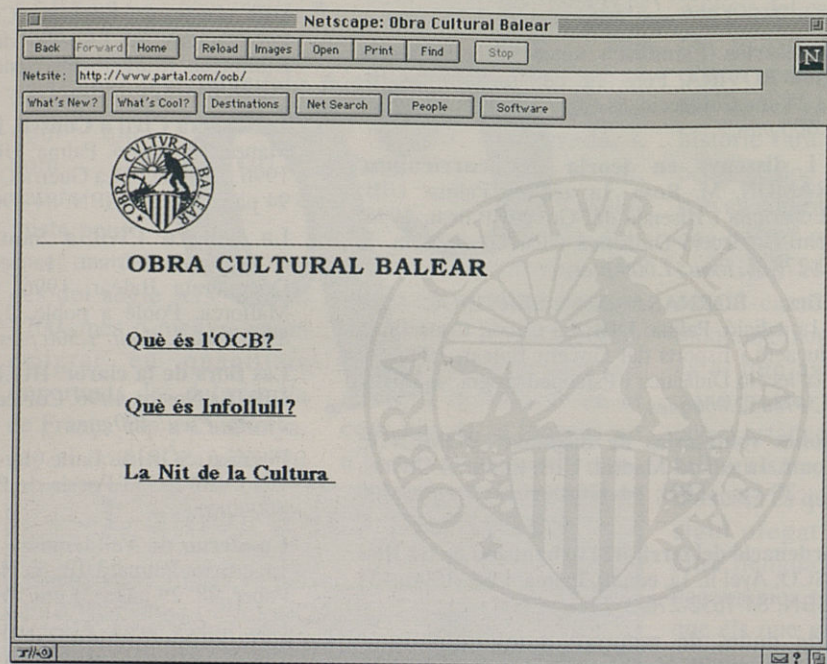
La Balanguera va sonar a tot el món a través d'Internet

La Nit de la Cultura va tenir un presència especial en el món Internet. El motiu va ser la inauguració de la pàgina de l'Obra Cultural Balear en la xarxa telemàtica mundial. L'adreça de l'entitat a Internet és: <http://www.partal.com/ocb>.

La pàgina de l'OCB, actualment en procés de construcció, recull les principals activitats de l'entitat i fa un repàs històric de la seva trajectòria. També ha obert una àrea que inclou la denominació i dades més significatives de les associacions que varen participar a la Trobada d'Entitats. A més, aquesta pàgina recollirà les activitats d'interrelació de tot el territori lingüístic català.

Aquest servei, que anirà creixent els pròxims mesos, porta per nom InfoLlull i vol consolidar un espai comú per a tota la gent interessada en la cultura dins Internet.

Per inaugurar aquesta pàgina VilaWeb, el principal centre servidor d'Internet en català, es va retransmetre en directe la Nit de la Cultura. La retransmissió consistí en successives trameses d'imatges i de cròniques de l'acte, així com entrevistes, i va oferir un colofó original amb el cant de *La Balanguera*, que va fer la volta al món en el mateix moment en què es tancava l'acte a la sala Pal·làdium del Casino de

Reproducció de la pàgina de l'Obra Cultural Balear a Internet.

Mallorca.

El cant intercontinental simultani de *La Balanguera* va ser organitzat per la

FIECE, una entitat que agrupa els compatriotes que resideixen a l'estranger. Així, casals i entitats de Toronto, Vancouver,

Es varen retransmetre imatges, cròniques i entrevistes a través de la xarxa telemàtica

Washington, Buenos Aires, La Plata, Sidney, Brisbane i San Francisco varen

entonar cadascun d'ells una estrofa de l'himne de Mallorca, que podia ser seguida pels internautes travessant el món i acabava portant a la

pàgina de l'Obra Cultural Balear.

Totes les entitats participants, en ocasió de l'acte, van lluir l'anagrama de l'OCB a la portada de les seves pàgines. La retransmissió per Internet va resultar especialment emotiu per als centres situats a l'Argentina, que és el país d'Amèrica del Sud que compta amb el major nombre de mallorquins.

El dia següent a la gala de la Nit de la Cultura, en la Trobada d'Entitats es va presentar de manera pública el projecte InfoLlull, el qual oferirà a totes les entitats la possibilitat de tenir presència a Internet i d'accedir a la xarxa per difondre'n les activitats.

Vicent Partal

Adreça de l'OCB a Internet
<http://www.partal.com/ocb>

Contingut de la pàgina de l'OCB
Història i projectes de futur. Xarxa d'entitats cíviques i activitats d'interrelació dins del territori lingüístic.

Pianos Can Garcias®

Pere Josep Garcias

Pianer

PETROF

Màxim ressò per a la Nit de la Cultura retransmesa en directe per TV3

La primera retransmissió que TV-3 va fer de la Nit de la Cultura fou un èxit d'audiència. Segons fonts de la Televisió de Catalunya, el programa obtingué el mateix percentatge d'audiència del que gaudeixen les emissions d'espais culturals similars. Des de les 12 menys 5 minuts fins a la una i 50 minuts, del passat dia

20 de desembre, els telespectadors dels Països Catalans, i els de la resta de l'Estat i bona part d'Europa, gràcies a la retransmissió per satèl·lit, pogueren veure el lliurament dels Premis 31 de Desembre.

Aquest fou el primer cop que un equip de la Televisió de Catalunya es desplaçava a l'illa per tal d'ofereir quasi la totalitat de la Nit de la Cultura, un esdeveniment cultural de gran rellevància social que reuní més d'un miler de persones, i que l'any passat arribà a la seva desena edició.

Per cobrir l'esdeveniment, TV3 va desplaçar a Mallorca un ample dispositiu tècnic i humà, al front del qual es trobaven Francesc Fàgrecas, productor executiu; Toni Garriga, realitzador; i Fàtima Casaldàliga, productora. La Televisió de Catalunya va

realitzar la transmissió amb la col·laboració de l'emissora local Canal 4, la qual aportà material tècnic i un bon grapat de professionals del mitjà, coordinats pel director de la televisió insular de Mallorca, Joan Seguí.

La gala de la Nit de la Cultura es va poder seguir en directe per satèl·lit no sols pels telespectadors de tota la península Ibèrica, sinó t a m b é ,

potencialment, des del Mar Bàltic a les illes Canàries, passant per Anglaterra, França, Alemanya, centroeuropea, nord d'Àfrica, part de Dinamarca i la meitat occidental dels antics països anomenats de l'Est.

La Nit de la Cultura començà sobre les nou del vespre de dia 20 de desembre, però la connexió amb TV3 no es produí fins a les 12

menys 5 minuts. El primer que veren els telespectadors fou un plànol general de la sala Pal·ladium del Casino de Mallorca alhora que escoltaven una veu en *off* que, en to de humor, introduïa l'esdeveniment i els conductors del programa: l'actriu Elsa Anka i el periodista Joan Frontera,

els quals presentaren l'acte basant-se en el guió escrit pel periodista i guionista, Guillem Martínez. Es va passar després a un plànol mitjà dels presentadors, el quals feren un brindis col·lectiu amb la complicitat del públic de la sala.

El que va ocórrer a partir d'aquí fou retransmès en directe per TV3. Els ingredients de la gala foren variats. Hi hagué l'actuació conjunta de les corals de la Universitat de les Illes Balears (UIB), del col·legi Sant Agustí i les dels pobles de Sencelles i Porreres. Al voltant de 200 persones damunt l'escenari interpretaren l'*Albada*. Emperò els telespectadors pogueren també gaudir d'una bona dosi d'informació mitjançant l'emissió de dos reportatges.

En el primer vídeo s'explicava l'evolució que al llarg de deu anys han tingut els Premis 31 de Desembre, i s'anomenaven les persones guardonades en les darreres

edicions. En el mateix reportatge, destacades personalitats del món polític, social i econòmic feien una reflexió sobre l'actual situació de les illes Balears. Expressaren la seva opinió Jaume Matas, president del Govern balear; Maria Antònia Munar, presidenta del Consell Insular de

Mallorca; Ferran Porto, president de la Federació Hotelera de Mallorca; Pau Català, president de la Cambra de Comerç de Mallorca i Pitiüses; Josep Oliver, president de la Confederació d'Associacions d'Empresaris de Balears (CAEB); i Miquel Vicens, president del Foment de Turisme de Mallorca.

El contingut del segon reportatge va girar sobre la Diada per l'Autogovern que es va celebrar el mes de maig de l'any passat. Durant tres minuts es va reviu el que fou una jornada reivindicativa que tenia com a objectiu reclamar la condició de Comunitat Històrica per a les illes Balears. El tercer bloc d'imatges enregistrades vengué de la mà de Rigobertha Menchú, premi Nobel de la pau, qui va felicitar l'OCB per la seva defensa dels drets lingüístics.

Els telespectadors pogueren també escoltar el discurs del president de l'OCB, Antoni Mir, al qual seguí el lliurament dels Premis 31 de Desembre. La retransmissió de TV3 va acabar amb la imatge dels premiats, diferents personalitats i organitzadors a l'escenari.

Abans, tot plegats, xeremiers, corals i públic havien cantat *La Balanguera*, per primera vegada, al cap de 10 anys de la Nit de la Cultura, com a himne oficial de Mallorca.

Beatriu Valls

La gala va ser conduïda per Elsa Anka i Joan Frontera

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

CORT

Pça. Cort, 1 - C.P. 07001

SON CLADERA

Cala Serena, 3 - C.P.07009

SANT JORDI

Pau Bouvi, 31 - C.P. 07199

MOLINAR

Xadó, 7 - C.P. 07008

BLANQUERNA

Sant Joaquim, 9 - C.P.07003

SA INDIOTERIA

Gremi Tintorers, 2 - C.P. 07009

ESTABLIMENTS

Pça. Inmaculada, 3 - C.P. 07010

RAFALL VELL

Pere Ripoll Palou, 9 - C.P.07008

S'ARENAL

Pça. Rul.lan Garcies, 5 - C.P. 07600

SON GOTLEU

Regal, 105 - C.P.07008

SON RAPINYA

Catalina March, 4A - C.P.07013

Sta. CATALINA

Fàbrica, 34 - C.P. 07013

GENOVA

Barranco, 22 - C.P.07015

COLL D'EN REBASSA

Albuera, 1 - C.P. 07007

POLIGON DE LLEVANT

Ciutat de Queretaro, 3 - C.P.07007

SON FORTEZA

St. Isidre Llaurador, 25 - C.P. 07005

L'OLIVAR

Mercat de L'Olivar, 104-105 C.P. 07002

SON XIMELIS

Cap Blanc, 15 A - C.P. 07013

EL TERRENO

Nuvol, 1 - C.P.07015

Ajuntament de Palma

COORDINACIÓ BIBLIOTEQUES DE BARRIADA DE L'AJUNTAMENT DE PALMA: C/ ALMUDAINA, 7-A C.P. 07001 TEL.: 71 87 95

Les rutes de les rondalles mallorquines (III)

Continuam en aquest número d'*El Mirall* la publicació dels dossiers, adaptats i ampliat per a la revista, de *Les rutes de les rondalles mallorquines*. Es una activitat de l'Any de les Rondalles, que commemora el centenari de la

publicació del primer volum de l'*Aplec de rondaies mallorquines d'en Jordi des Racó*, de mossèn Antoni M. Alcover. Després de les dues primeres rutes, publicades en el número anterior de la revista, ara us presentam la tercera.

Tercera ruta: Palma, Manacor, Sant Llorenç, Son Servera, Capdepera, Artà, Colònia de Sant Pere, Palma.

El camí d'avui comença i acaba a Ciutat. Poques rondalles hi transcorren, però moltes la citen. És el punt de referència, la civilització, Cal Rei, la contraposició al món rural que vendria a ser tota la resta de l'illa. De fet, és possible també traçar una ruta dins Ciutat, recordant les peripècies d'alguns herois de rondalles pels carrers i les places de la Palma més antiga.

Partirem de d'allà cap a Llevant, com fan els herois de rondalla i arribarem a la comarca de Manacor, d'on era mossèn Alcover i gran part dels seus informadors. Com diu J. A. Grimalt: "Quan el nostre poble assimilava i feia seva una rondalla, per meravellosos i llunyans que fossen els fets contemplats, sentia la necessitat d'acostar-los a l'entorn quotidià, de fer-se'ls familiars. Així es va produir aquesta insòlita conjugació de fantasia i realitat domèstica que fa tan suggestives les nostres rondalles." (Josep A. Grimalt: introducció a l'opuscle *Viatge fantàstic*, Congrés de Cultura Catalana, Ciutat de Mallorca 1977). És per això que les ronda-

lles transcorren sovint per aquestes contrades. A prop de Manacor potser hi trobarem En Joan des fobiolet (X, 33) o un d'*Ets al-lots de Son Porc* (V, 97), que se'n va ben decidit cap a

plaça de marbre en recordança del fet. És l'escenari de diverses rondalles, recordem que per allà campaven Sa titina i sa geneta (IV, 117), la titina -hàbil i eixerida- aconseguí que

gina no els assolàs l'avi-ram, i allà cola la vida, per golafre i barruda. Al puig que s'alça dins la mateixa possessió s'hi fan herbes miraculoses que curen la vista (*Es puig de Santa Cirga*, XXIII, 88. Aquest puig no es veu des de la clasta de la possessió, però sí des de la carretera. Té 220 m. d'altitud i està entre Son Blanc i Son Galiana.) També conta la tradició que una vegada feren sortir el dimoni en forma de boc dins sa tafona (*De com feren sortir el dimoni dins sa tafona de Santa Cirga*, V, 172) i l'esglai que se'n dugueren va ser ferest.

A la mateixa carretera, un poc més envant i al costat dret, farem la segona aturada, a la possessió de Son Suau, on vivia el mític *Tià de Sa Real* (V, 41-73). Allà podem contar alguns dels fets extraordinaris que conformen la vida d'aquest personatge. D'ell ens diu mossèn Alcover: "Moltes coses se conten d'aquest glosador manacorí del segle XVIII, nat l'any 1715, mort l'any 1768. Era de llinatge Gelabert i li deien de sa Real perquè los seus estigueren d'arrendadors en aqueixa possessió de Sant Llorenç des Cardassar. (...) Era una casta d'home que, com ell, només en neix un cada cent anys, i casi mai sura". Les

Una de les entrades a Santa Cirga (Manacor).

missa.

La primera aturada serà passat Manacor en direcció a Portocristo, just passat el Molí d'en Sopa -a mà esquerra- hi ha les cases de Santa Cirga. Aquesta possessió, documentada des del 1275, està situada entre Serrella, Son Blanc, Son Crespí Vell, Son Crespí Nou, Son Suau Vell i Mendia Vell. Aquí va néixer mossèn Alcover, el 1862. S'hi conserva la casa pairal i a la façana hi ha una

la geneta no la s'empassoli amb la promesa de fer-li pegar una gran panxada de peix. El peix l'han de robar a en Camunyes, el peixater manacorí que cada matí passa per allà en anar del port cap a Manacor. La geneta en queda tan satisfeta que l'endemà vol repetir amb una panxada de carn, aleshores la titina la mena a les lloses que havien preparat els amos de Son Crespí Vell i Son Crespí Nou, per tal que la selvat-

A l'esquerra una imatge de la Mare de Déu de Bellver, de Sant Llorenç. A la dreta l'interior de Son Suau amb alguns visitants.

narracions de l'aplec més vinculades a Son Suau són *Es pas de ses reies* (V, 45), *De com l'amo de Son Suau, jugant, va perdre s'armada d'ets anyells* (V, 46), *Es pas de sa truita* (V, 48) i *De com va divertir ses espigoleres de Son Suau* (V, 51). També és propietat privada -són unes grans cases de possessió, ben conservades- i cal demanar permís per accedir-hi.

De Manacor, cametes me valguen, cap a Sant Llorenç, on va nèixer l'amo en Toni Garrit un dels millors informadors de n'Alcover, que feia paret de pedra seca i sabia tantes rondalles com pedres posava. Anirem a l'església per saber com va ser que trobaren *La Mare de Déu de St. Llorenç des Cardassar* (V, 88) -ens haurem de fixar ben bé en la posició de les mans de la Verge- i, asseguts a la plaça de l'església, podem escoltar les peripècies que li succeïren a *En Pere de sa vaca* (X, 45), un jovecell llorençí que pareixia bambol i que

resultà ser viu com una centella per cobrar fins a doblar i malla la vaca que tres lladres li havien fet salvatge. Tant els arribà a apurar, que els lladres fugien d'en Pere com qui fuig de Llocifer, encara que no els va valer el córrer.

De Sant Llorenç a Son Servera, poble de na Rafela

Calona, una dona quasi cega que contà un caramull de rondalles de l'aplec. Podem arribar fins a la clastra de la possessió de Ca s'Hereu, a un costat del poble, molt citada a l'aplec. Ben segur que per allà hi trobarem *Es dos germans serverins* (13, 53) que varen ser capaços de

fer fugir els lladres i quedar-se amb el botí. Potser ens toparem amb el sen Tomeu (*d'Es canyemet, s'ase i sa serra-porra*, III, 86) que torna de la seva rota de Son Corb, carregat d'objectes màgics. També, descobrirem quin és *S'encantament des puig de ses Talaies* (XXIV, 15) que ens ensenya a servir les promeses fetes i sabrem perquè raja aigua en *Es puig de Sa Font* (XIV, 63), gràcies a l'enginy i la màgia dels moros, que temps era temps habitaven aquestes terres.

Devers Capdepera pot ser que topem la jaieta gabellina que curà *La princesa bella* (II, 40), que havia perdut les rialles o *En Pere Tort* (XVI, 74) que el coneixereu perquè és "un bergantellot fii d'una pobra viuda, més traïdor que un gat negre, més embuiós que una colla d'escrivans, tort d'un ui, però que amb so que tenia condret hi veia més que ets altres de quatre en quatre, per dematí que s'aixecassen. I lo bo era que, si no el

Vista de la façana exterior de la casa de s'Heretat, que es troba a Son Servera.

sospesaven bé, pareixia una gallina orba, un beninoní, un beneit.” Si arribam fins al Port Vei de Son Servera sabrem de la sort i la dissort de *La mare baleneta* (VIII, 82) i de com l'heroïna -després de mil peripècies- aconseguí desfer els enganys i casar-se amb el rei.

Amb tot aquest enderivell s'haurà fet hora de dinar i podem dinar a Cala Rajada o devers s'Era de Pula, on trobarem llocs bons per treure les arrugues de la panxa amb menges de rondalla, arrambats a una taula que semblarà talment posada pel canyemet màgic que el corb donà al sen Tomeu. Braç sonant i orella fumant ens acostarem al terme d'Artà per veure si hi topàriem *Es cavallet de set colors* (VI, 5) devers ses muntanyes de Son Jordi.

D'Artà anirem cap a la

mar, prop de la Colònia de Sant Pere, arribarem baix del Bec de Ferrutx “aquell penyalar grandíós en forma de bec disforjo, que s'alça esglaiador contrapassant d'un bon tros tots es puigs veinats i guaita tot es pla i sa muntanya de Mallorca”. Allà succeixen les divertides peripècies d'*En Gostí lladre* (II, 95) el jovençà artanenc que volia prendre la carrera de lladre i per això anà a “estudiar” al quarter generals dels lladres que hi havia a la cova de Ferrutx. Aquesta cova, anomenada cova de sa Devesa, està situada dins la possessió anomenada sa Devesa de Ferrutx, antic vedat de caça dels Reis de Mallorca, creat per Jaume II el 1302 i actualment propietat del pintor Miquel Barceló, que hi té el seu estudi. Antigament, eren lloc de vigilància i refugi

Santa Cirga (Manacor)

contra els corsaris.

Deixarem que en Gostí -escalivat de la vida de lladre- se'n vagi cap a Artà i nosaltres tornarem cap a Ciutat, en companyia d'*En Joanet i es set missatges* (I, 5). Els missatges els arreglarem a diversos indrets del camí: en Corrim a les basses de Villafranca, n'Escoltim a la costa de Son Comelles, en Forcim en el Pla de Montuïri, en Fletxim devora Algaida, en Llavorim devers l'Hostal des Pla, en Bevim prop del torrent de Bàrbara, i en Bufim a la Soledat que bufa cap en el Molinar. Amb ells arribarem a Ses Enramades... i a la porta de Sant Antoni, pas obligat per aquells que venien del camí de Manacor i lloc de cita per arribar, partir, tor-

nar, esperar o provar les habilitats de més d'un heroi. La passejada la podrem cloure a l'Almudaina, el palau reial habitat per mítiques princeses que es proven a dir mentides amb els seus pretendents.

I en acabar haurem gaudit de la companyia i la gràcia xerevel·la dels personatges de les rondalles. Haurem descobert marques i petjades que ens eren desconegudes en aquesta illa que, a cada rondalla apresada, es fa una mica més nostra. Ens quedaran, encara, molts llocs per a descobrir, moltes rondalles per a escoltar. El mes que ve, en la quarta entrega d'aquests itineraris us suggerirem una altra ruta.

Caterina Valriu

Façana de Son Suau

Novetats

NOVETATS

Servera Blanes, Rafel
Mirall de la memòria
Son Servera 1940-1950
1997, 134 p. 1.600 PTS.

Gili i Ferrer, Antoni
Aportació al cançoner popular
de Mallorca III
1996, 218 p. 2.325 PTS.

Massot i Muntaner, Josep
Mallorca durant la Guerra Civil
(1936-1939)
1996, 64 p. 750 PTS.

Gabriel, Pere
El moviment obrer a les Balears
(1869-1936)
1996, 64 p. 750 PTS.

Fullana, Pere
Mallorca durant el segle XIX
(1808-1868)
1996, 64 p. 750 PTS.

Company, Arnau
Sant Joan. Càcics i repressors
1996, 163 p. 1.500 PTS.

Mestre i Campi, Jesús
Cronologia quotidiana de la
història de Catalunya
1996, 203 p. 900 PTS.

Prim i Serentill, Josep Maria
El sentiment monàrquic del
poble català
1996, 196 p. 1.500 PTS.

Alcover, Antoni M.
Aplec de Rondaies mallorquines
d'en Jordi d'es Racó. I
1996, 576 p. 4.600 PTS.

Albertí, Jaume - Rosselló, Ramon
Història d'Esporles, s. XIII-XIV
1996, 389 p. 2.500 PTS.

Linàs, B. - Martí, C.
Llegendes i tradicions d'Esporles
1996, 134 p. 1.600 PTS.

Llompart, Josep Maria
Els notres escriptors
1996, 249 p. 1.600 PTS.

Delgado Reina, Matilde
Història de la ràdio a Mallorca.
1933-1994
1996, 224 p. 2.650 PTS.

Aguiló, Cosme
La toponímia de la costa de
Llucmajor
1996, 184 p. 2.000 PTS.

Bassa, Cabot, Días, Lladonet
Trias-Tras. Les rondalles a l'escola
1996, 274 p. 1.800 PTS.

López del Castillo, Lluís
Diccionari català bàsic
Les 7.000 paraules més freqüents
1996, 249 p. 1.990 PTS.

Schalekamp, Jean
Mallorca any 1936. D'una illa
hom no en pot fugir
1997, 192 p. 2.400 PTS.

NARRATIVA

Kerouac, Jack
A la carretera
1996, 349 p. 1.990 PTS.

Lluís, Joan-Lluís
Cirera
1997, 75 p. 1.250 PTS.

Torres, Estanislau
Els ulls i la cendra
1996, 271 p. 1.700 PTS.

Simenon, Georges
Maigret i el vagabund
1995, 114 p. 1.650 PTS.

Saladrigas, Robert
La mar no està mai sola
1996, 266 p. 1.995 PTS.

Pedrolo, Manuel de
Doble o res
1997, 300 p. 2.600 PTS.

Carroll, Lewis
Alicia al País de les Meravelles
1996, 126 p. 1.200 PTS.

Conrad, Joseph
L'agent secret
1996, 254 p. 2.300 PTS.

Janer Manila, Gabriel
la vida, tan obscura
1996, 192 p. 1.600 PTS.

Fosnes Hansen, Erik
Salm al final del viatge
1996, 445 p. 2.990 PTS.

Tolstoi, Lev
Khadjil - Murat
1996, 244 p. 2.100 PTS.

VARIS

Amengual, Francesc
Homenatge en blanc i negre
memòria fotogràfica dels
escriptors de les Illes
1996, 126 p. 3.000 PTS.

Baudelaire, Charles
Consells als joves escriptors
1996, 165 p. 2.250 PTS.

Arnau, Carme
Mercè Rodoreda
1995, 96 p. 1.600 PTS.

Zgustová, Monika
Els fruits amargs del Jardí de les
Delícies. Vida i obra de Bohumil
Hrabal
1996, 350 p. 2.600 PTS.

POESIA

Capaltard
Primer eocontre de poetes ma-
llorquins
1996, 71 p. 1.000 PTS.

Martorell, Pere Joan
La veu del silenci
1996, 70 p. 1.000 PTS.

Perucho, Joan
Els jardins botànics
1996, 58 p. 1.600 PTS.

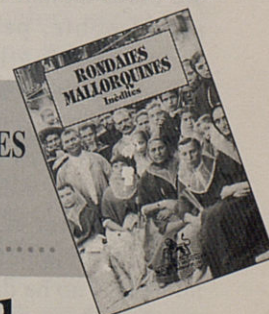
Pedrolo, Manuel de
Obra poètica completa
1995, 2 volums 5.000 PTS.

Farrés Junyent, Ernest
Clavar-ne una al mall i l'altra a
l'enclusa
Premi Octavio Paz de poesia
1996, 1.955 PTS.

Auden, W. H.
Vint-i-set poemes. Edició bilingüe
1996, 1.850 PTS.

ORPÍ FERRER, PERE RONDAIES MALLORQUINES INÈDITES

1996, 206 p. 2.000 PTS.

Born de llibres

Sant Miquel, 55
Tel. 71 03 04 - 72 75 40
07002 Palma de Mallorca

ALIGI Un cavall, SASSU un home i la llibertat

Fa enveja qui passa els vuitanta amb els ulls de nin i el cap molt més savi. Fa enveja qui no amolla, qui no deixa escapar la vida ni quan en té vint, ni quaranta, ni vuitanta, d'anys. Si el destí ajuda, tot es quèstió de treballar-s'ho, de cultivar un esperit curiós, de no voler deixar d'aprendre mai, de ser fidel als propis principis, de no girar l'esquena a les emocions, de sentir que mai, mai, un no ho ha fet tot i d'estar tan atent als grans fets del món com al creixement d'un arbre que posa arrels a un racó de Pollença.

Aligi Sassu (Milà, 1912) els ha ben passats, els vuitanta. encara té totes les forces per donar una nova vida a un arbre, per fer volar cavalls, per emprendre obres monumentals per al seu poble, per lluitar contra les misèries de la cultura, per denunciar i per seguir clavant arrels, profundes, allà on es troba. Els gegants, si no volen caure, no han de tenir els peus de fang. Ell s'implica, sempre ho ha fet i no ha dubtat mai de donar suport als que s'impliquen com ell. En aquest sentit, recentment, Sassu regalà a l'Obra Cultural Balear una xilografia feta expressament per cele-

brar la Nit de la Cultura.

No ve d'ara. L'entrenament va començar tot just naixia; una trajectòria que es demostraria llarga, i tan prolífica com llarga. S'iniciava als setze anys participant a la Biennal Internacional d'Art de Venècia i, fa tot just unes setmanes, el mateix dia que, amb 84 anys ben complits, li concedien la Medalla d'Or del Cercle de Belles Arts, de Palma, encara sortien de la seva boca promeses de seguir fent molta, molta de feina.

Es podria parlar de tot un univers Sassu. I hi haurien de volar mites, llegendes, música, història, cavalls, homes, dones, esportistes, els quals són només alguns dels éssers que han configurat la seva vida i als quals ell mateix ha donat vida. Són, al cap i a la fi, realitats i fantasies d'un home que ha ben tocat amb els peus a terra i que, alhora, també ha sabut volar cap a la llibertat.

Ell diu que no ho ha fet tot, que encara li queda molt per fer. Així i tot, si volem recórrer tot el que Aligi Sassu ha fet dins el món de l'art no ens podríem deixar ni les teles pintades, ni els papers, ni les fustes tallades, ni els ferros forjats, ni els vitralls, ni els

mosaics, ni els gravats, ni les escenografies, ni les ceràmiques, ni els murals, ni els frescs, ni els petits divertiments ni les obres monumentals. I, malgrat tot, aquest home, al qual

molts anomenen mestre, continua posseint l'esperit i la curiositat d'un aprenent que encara té, o diu que té, molt per aprendre.

Ben segur que fou la curiositat, del tot necessà-

FOTOS CEDIDES PER ULTIMA HORA. JAUME MOREY.

L'artista italià afincat a Mallorca, Aligi Sassu.

ria pel fet artístic, la qual el portà a pintar quan tan sols tenia 12 anys. I aquest mateix esperit curiós i inconformista degué ser el que, quan no tenia encara vint anys, féu que plantàs

la joventut. Eren, segons paraules del mateix Sassu, "els homes nus davant la vida".

Sempre atent al seu entorn i deixant-se embeure per les vivències del moment, fou a París, on visqué a mitjans de la dècada dels anys trenta, quan prengué part de llargues tertúlies de cafè que, poc després, es podrien contemplar per sempre a les seves teles. Més dura va ser la tornada a Itàlia, on ha gué d'enfrontar-se

són armes prou efectives i encara més temudes per als dictadors, perquè l'artista acabà amb els seus ossos a la pressó, on va haver de passar any i mig de la seva vida. Que es diu aviat.

Sense conèixer Espanya, ja la vigilava. Així, el 1935, pintà *Afusellament a Astúries*. Quadres de Sassu com aquest, fa tan sols un any, prengueren part en una important mostra col·lectiva que commemorava la lluita per la llibertat dels millors artistes de les avantguardes europees. La firma d'Aligi Sassu es podia veure juntament amb la de Miró, Picasso, Munch, Kokoshka i tants altres mestres de l'art d'aquest segle.

Es podria dir que el paisatge aparegué a la seva obra al mateix temps que l'artista s'instal·lava a Mallorca, a

serenitat. Sense exagerar, es pot dir que el pintor ha fet d'ambaixador d'aquesta terra, tant perquè des que va arribar ha estat referència de tota la seva obra, com perquè no són pocs els artistes i intel·lectuals que hi han vingut de la seva mà.

Malgrat tot, des de la seva casa de Pollença i, una altra vegada, gràcies a la seva curiositat i atenció per tot el que fa la cultura, Aligi Sassu no ha romput els seus vincles amb la resta del món. Els darrers temps, ha criticat fortament la política cultural que es fa a la seva ciutat natal, Milà, i amb la seva actitud i declaracions públiques ha desencadenat un èxode d'artistes en senyal de protesta, que està preocupant Itàlia i ha omplert no poques pàgines als rotatius del país.

Qualsevol que entri en el seu petit món de Pollença, trobarà, allà on giri la mirada, un alè d'aquell univers Sassu del qual parlàvem. Quadres de les més diverses èpoques, que ara ja no són poques, troncs convertits en cavalls que pareixen prendre el vol cap a la llibertat, colors sense fi, i jocs de qui mai no ha deixat de disfrutar amb el seu ofici com si d'un joc de mans es tractàs. Un joc, però, seriós.

I si, com el mateix Sassu diu, el dibuix, l'art no és qüestió de mans, sinó de pensament, en aquest trobam els sòlids fonaments que fan que els cavalls i l'home no deixin mai de respirar, ni de lluitar. Sempre en llibertat.

cara al noucentisme que es perllongava a la seva Itàlia natal, i s'integrà en el moviment futurista en el qual participaria fins als primers anys trenta. És en aquests moments quan realitzà la coneguda sèrie d'Els homes vermells, símbols de la llibertat, la vitalitat i

amb la crua realitat del feixisme. Els pinzells i la dialèctica foren les armes amb les quals lluitava Aligi Sassu. I, com es veu i s'ha vist al llarg de la història,

principis dels anys seixanta. Cala Sant Vicenç es convertí en una nova font d'inspiració per Aligi Sassu. Des d'aquells moments, ja mai no abandonaria l'illa, centre de les seves vivències, i no se n'ha amagat de dir, una i una altra vegada, que, aquí, hi ha trobat la desitjada

Cal la poesia com el pa i la sal

Si ets un amador d'aquesta escriptura essencial, comptada i cantadora que anomenam poesia, si t'agraden poetes de la dita Escola de Barcelona, especialment Jaime Gil de Biedma i Carlos Barral, si passes un gus-

ter amb veus com Alfonso Costafreda i Gabriel Ferrater, Ángel González i José Agustín Goytisolo, si consideres Joan Vinyoli una de les músiques verbals més engatadores d'aquesta època o si alguns dels noms

que he citat t'han posat la pell de gallina quan els llegies, cal que devoris els setze textos que Pere Rovira ha dedicat a aquests mestres amb el títol *Los poemas necesarios* (col·lecció Assaigs, núm. 3, UIB).

Reproducció de Colors

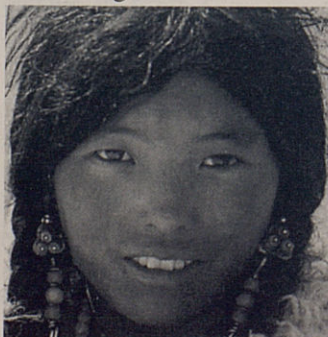
Any Pla a voler

Dos llibres per a fans de Josep Pla (J. P.), que, com esper que ja sabeu, enguany hauria fet el segle. Primer, el de Josep Martinell *J. P. vist per un amic de Palafrugell* (Edicions Destino), que d'una forma amena, senzilla i molts de cops entenedidora, ens regala un retrat complet i complex del seu Pla: com s'ho feia Pla en relació amb les dones, amb els diners, amb el personatge de si mateix que havia creat. Però la descripció de la passió comunicativa planiana que fou el catalitzador de la seva obra és on el llibre troba el seu fulgor. El llibre de Cristina Badosa *J. P., biografia d'un solitari* (Edicions 62) té el valor d'una gran acumulació de dades i el testimoni novel·lesc del gran amor de Pla: Adi Enberg.

Dos escriptors i una antologia

Els escriptors més intensos i essencials són els poetes. *Xènia* («L'Escorpi», Edicions 62), d'Eugenio Montale, és un llibre de 28 poemes dedicats a Drusella Tanzi, la seva dona morta. Fent servir un llenguatge de comunicació domèstica format per paraules menudes de la gastada riquesa verbal de cada dia, el poeta aconsegueix ferir-nos, encantar-nos, seduir-nos i, sobretot, emocionar-nos. L'edició bilingüe amb una magnífica traducció de Jordi Cornudella i un pròleg de Rafaela Pinto fan del llibre un petit tresor. *Calç*

(Proa), premi Carles Riba 1995, d'Enric Casassas, amb una barreja de *psiquedèlia*, postromanticisme i molta quotidianitat de sentiments, ens dona un fogueró de mots capaç d'encendre qualsevol lector amb fusta i coneixedor de la lenta velocitat de lectura de la ignició.

Reproducció fotogràfica de Colors.

POESIA

«Poesia de Paper»: una sensacional col·lecció de poemaris.

Sí, una col·lecció sensacional per un parell de motius. Primer de tot, perquè reuneix en els cinquanta números que han sortit una antologia eclèctica, rigorosa i plural de les veus poètiques que en català i castellà han musicat la llengua amb tota casta de sons: hi ha des de la figuració simbòlica a l'avantguarda, de la poesia de l'experiència als postmoderns amb tota casta de branques i etiquetes (poesia científica, expressionista, tradicional, formalista, etc.). La qualitat ha estat la gran

aposta dels directors: Francisco J. Díaz de Castro, Perfecto Cuadrado i Albert Ribas, que han comptat amb el patrocini de la Universitat de les Illes Balears i de la Caixa d'Estalvis de Balears, «Sa Nostra». Per veure que tenen la crème de la crème dels poetes d'ara basta que repasseu per damunt el catàleg de noms: Josep M. Llompart, Marià Villangómez, Bartomeu Fiol, Antonio Gamoneda, Ángel Crespo, Ángel González, Luis Alberto de Cuenca, José Carlos Llop, Àngel Terron, Miquel Cardell, Antoni Marí, i un llarguíssim etcètera. Sensacional

Fer de la ciència una festa novel·lesca

Es pot celebrar com una festa l'aparició del llibre *La revenja d'Arquimedes*, de Paul Hoffman, que inaugura una pionera col·lecció dedicada a una tasca tan bella com poc

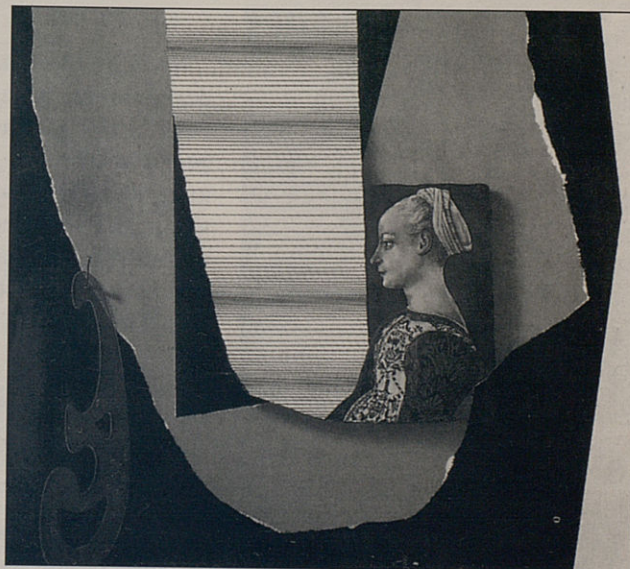
practicada per aquí: la divulgació d'obres de vulgarització científica en llengua catalana. La col·lecció «Scientia», que ha posat en marxa la Universitat de les Illes Balears

en col·laboració amb l'Editorial Moll sota el patrocini de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, omple un buit bàsic per a qualsevol cultura que no vulgui ser anacrònica i rànica. I aquest primer llibre fet per Hoffman, un matemàtic que ha llegit Plutarc i Voltaire i té una capacitat d'aventura de moure's en el tall de *gilette* de sabers

novel·lesc amb l'enigma d'aquesta misteriosa revenja del pensament d'Arquimedes de Siracusa. La matemàtica explorada com es fa recerca amb un menú xinès, fent de tastaolletes i reconeixent uns ingredients comuns i uns sabors distintius, era l'objectiu del narrador de l'àmplia gamma de possibilitats que poden tenir les ciències dites exactes. I per això

també és la col·lecció perquè, quan surt cada llibre, el llegeix el poeta en un acte públic. D'aquesta manera la lletra es fa veu dins la tradició de l'aede grec o el joglar català. Un altre tret que vull destacar és l'elegant i sensible disseny de la col·lecció que ha fet l'artista Jaume Falconer. Sensacionals són dos dels darrers poemaris que *publicitaré*. *Les flors de la claror* és un magnífic recull de poemes de Damià Huguet que fou llegit *in memoriam* per catorze companys poetes, coordinat pel professor Joan Mas, en un acte entranyable el passat 28 d'octubre de 1996.

Aquests poemes, escrits per Damià després de visionar films dels seus autors estimats (Malle, Godard, Vigo, Truffaut, Pasolini, Fellini, etc.), duen l'empremta d'aquesta rara conjunció entre la lluentor dels fotogrames i els sentiments carnals d'un mallorquí del sud que queda tocat per les càrregues de profunditat de la poesia fílmica. *Las nubes eran blancas*, de Diego Sabiote, és una plagueta de versos amarats d'una força que ix per la senzillesa de les esclatxes del sentit, com si els versos fossin ulls d'un arbre lul·lià i franciscà: un cant d'amors.

Homenatge a Piero de la Francesca. Hans Erni, 1974

DE PAPER

Aconsell aquest llibre: *Carta sobre los nacionalismos* (Editorial Península), del bisbe emèrit de Vic, Ramon Masnou Boixeda, a tots aquells, creients i no creients (en el doble sentit del mot, o sia, en la religió i en la nació), que vulguin conèixer la veu d'un pastor catòlic que es considera immers dins la nació catalana i lluita amb la força de la paraula per fer entendre la seva realitat i necessitat. Admirable.

fronterers com nombres, formes, màquines i sociologia mundial, és un exemple de la manera com es poden comunicar coneixements que semblen enrevessats i difícils a un gran públic. Si posseeixes uns coneixements d'aritmètica elementals i ganes de saber les característiques pràctiques de les matemàtiques del segle XXI relacionades amb això tan quotidià i útil que són les tecnologies de la informació, les dues-centes cinquanta pàgines d'aquest text t'enganxaran amb fruïció de relat

mateix la precisió de la informació és l'eix de la contarella. La criptografia i els superordinadors dedicats a desxifrar codis, empedrebonat amb el videoclip de l'abordatge del transatlàntic Achille Lauro i la decisió d'un Regan cowboy del planeta que dona una ordre sense xifrar són alguns dels moments en què la falsa aridesa del pensament abstracte es converteix en carn de realitat.

Imprescindible per a paladars exquisits i curiosos.

TENDÈNCIES

Biel Mesquida

Baltasar Bibiloni Set poemes de Llorenç Moyà

Baltasar Bibiloni, pedagog musical, és l'autor del primer volum del que sembla ser una nova iniciativa per part de l'editorial binissalemera Di7, Set poemes de Llorenç Moyà. El volum compta amb les corresponents partitures, la qual cosa suposa una autèntica novetat en el món editorial illenc..

Cop baix , cadells emmetzinats de rock

Per devers la plana de Sant Jordi, entre avió i avió, els veïnats s'adonen que qualcú més fa renou. Es tracta d'un grup, Cop baix, que deixa les seves forces fent trontollar les parets de marès. Encara no és un grup gaire compacte, però gaudeix de la saba juvenil per fer la punyenta una estona, i, a més a més, pot arribar a convergir les seves melancòliques guitarres algun dia. Els components del grup tenen totes les condicions per trempar la banda que desitgen. L'eterna rebel·lia de l'adolescent orat s'ha reciclat amb Cop Baix, que ha gosat fer una versió del *Ritmo del garage*, del barceloní Loquillo. Quasi res !

Banda sonora d'un temps

No m'agrada gens la música "màkina", derivada del bacallà, o com es digui. Però el que em fa fàstic de debò és la gent que la critica, ja que aquest tipus de música es un simple reflex del ritme de vida que els *sixteen's*, ara tots empresaris, ens han imposat. Us imaginau, ara que tothom té estrès i va de bòlit, el jovent movent-se a un altre ritme?

L'obra musical d'Efak

Afortunadament han quedat enrere les festes. Les hipòcrites nades que invadien l'espai aeri dels carrers, el que representa un abús del que és de tots. Un any més hem passat la bauxa de Sant Sebastià amb un so mediocre a les places. Però no tot és negatiu, el sistema també es comporta, almanco amb els consumidors que no amb els artistes. Podeu trobar, si cercau, per 695 tristes pessetes, joies com el CD *Salvat Papasseit*, d'Ovidi Montllor, i quasi tots els treballs d'aquest autor i d'altres com Pi de la Serra, Llach o Riba, i fins i tot dotze temes de Frederic Mompou. Dins l'apartat de novetats, podem trobar *Discografia*, que inclou tota l'obra musical del cantautor, poeta, escriptor i actor mallorquí, Guillem d'Efak.

Txalaparta

No és una novetat topar amb el disc *Lezao*, de l'autor Tomas San Miguel, acompanyat de Paxariño, Ibón Coterón, Pintu, Kepa Junquera, Pepe Pereira, Victor de la Torre, F. Idiáquez, Pritt Mitz, el coro Samaniego i els txalapartaris Gerla Beti (Perdi i Ruben). Txalaparta és un ritme primitiu d'Euskalerrria. Fa uns trenta anys fou recuperat de la tradició per uns avis en alguna sidreria de Guipúscoa. L'origen del ritme ve d'escarnir el galop del cavall (txakun, txakun). L'instrument original consistia en un gran tauló sobre cistelles i fulles de blat de moro. *Lezao* barreja el glatir de la muntanya i els coros gravats a la capella de la comunitat benedictina amb l'aroma de fum de foganya, el ritme dels pagesos-músics que

Txakun!

creuen oir el silenci. Aquesta música em recorda els ritmes africans: "El cant d'un cucut m'interromp, els glatirs (ritmes molt bàsics) del cor, s'endinsen en la cova cap a un fons de degotís, ben endins evocant els orígens de la música, ritmes ancestrals que s'aboquen en un mar d'arqueologia musical. *Lezao* és el principi i la fi".

VILLALONGA

PROGRAMA D'ACTIVITATS

1997

febrer

Dia 27, estrena de Faust, al Teatre Principal.

març

Dia 1, sembrada d'un lladoner a la claustra de Can Sabater (Binissalem) el mateix dia del centenari del seu naixement.

Convocatòria de la Beca Lluís Alemany destinada a l'elaboració de la Bibliografia de/sobre Llorenç Villalonga.

abrilPublicació del llibre *Escrits sobre Llorenç Villalonga*, de Damià Ferrà-Ponç, a càrrec de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, amb el suport del Consell Insular de Mallorca i l'Ajuntament de Binissalem. Celebració del Col·loqui Llorenç Villalonga, a Binissalem. Organitzat conjuntament amb la Universitat de les Illes Balears i amb la col·laboració de l'Ajuntament de Binissalem.**juliol**Publicació del llibre *Cartes i articles de Llorenç Villalonga*, a cura de Jaume Pomar. Edició a càrrec de l'editorial Moll i amb el suport del Consell Insular de Mallorca i l'Ajuntament de Binissalem.Estrena de *Diàlegs socràtics*, a Binissalem.**octubre**Presentació del vídeo *Llorenç Villalonga*, produït per la Caixa de Balears "Sa Nostra" amb el suport del Consell Insular de Mallorca i l'Ajuntament de Binissalem.

Inauguració de tres sales (despatx de l'escriptor i exposició sobre la seva vida i obra) de la Casa Museu Llorenç Villalonga, a Can Sabater (Binissalem).

novembrePublicació del llibre *Llorenç Villalonga i el seu món*, de Jaume Pomar, coeditat pel Consell Insular de Mallorca i Di7 edicions.**desembre**

Inici de les visites escolars a l'exposició sobre Villalonga instal·lada a Can Sabater. Publicació de la Bibliografia de/sobre Llorenç Villalonga.

1998

gener

Publicació de les Actes del Col·loqui Llorenç Villalonga.

febrerEstrena de *Mort de Dama*, al Teatre Principal.

**Consell Insular
de Mallorca**

Comissió de Cultura i Patrimoni Històric

**Hi ha coses
molt nostres.**

La Qualitat, **per exemple.**

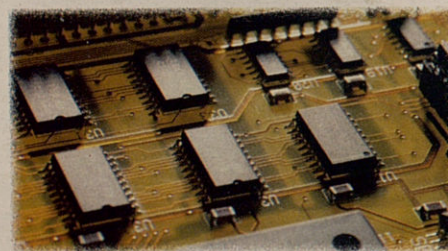
Les illes Balears tenen una natura generosa i una situació estratègica per al comerç. Per això, la qualitat dels nostres productes ha de ser el nostre millor distintiu.

Els productes de la mar, del camp i de la ramaderia; la qualitat artesanal; la industrialització creixent i la tradició comercial de les nostres illes han aconseguit un prestigi arreu del món.

Volem que aquesta qualitat sigui cada dia més reconeguda. Per això duim a terme iniciatives per modernitzar les empreses i per impulsar la comercialització dels productes amb Denominació d'Origen, Indicació Geogràfica Protegida, Qualitat Controlada i Garantia de Qualitat Artesana.

La Qualitat,
pedra de toc de Balears

GOVERN BALEAR

